

Pázmány Péter Katolikus Egyetem
Jog- és Államtudományi Kar
Polgári Jogi Tanszék

**A CDSM IRÁNYELV SAJTÓKIADVÁNYOK VÉDELMEVEL
KAPCSOLATOS SZABÁLYOZÁSA ÉS HAZAI IMPLEMENTÁCIÓJA**

Diplomamunka

BENCZE Máté Imre

Konzulens
dr. Ujhelyi Dávid
mb. oktató

Budapest, 2022

I. BEVEZETÉS	2
II. A SZERZŐI JOGGAL SZOMSZÉDOS JOGOK KIALAKULÁSÁNAK MÉRFÖLDKÖVEI A DIGITÁLIS KÖRNYEZET FEJLŐDÉSÉRE VALÓ TEKINTETTEL	6
II.1. Az InfoSoc irányelv.....	6
II.2. Digitális Egységes Piac (Digital Single Market - DSM)	8
III. ÚT A CDSM IRÁNYELV MEGSZÜLETÉSÉHEZ.....	10
III.1. A CDSM irányelv előzményei.....	10
III.2. A 2016. évi szeptemberi javaslatcsomag	13
III.3. A CDSM irányelv.....	14
IV. A SAJTÓKIADVÁNYOK KIADÓINAK VÉDELME NEK MEGSZÜLETÉSE	16
IV.1. Előzmények, avagy kiegészítő jog bevezetésének német és spanyol kísérletei	16
IV.2. Google Tax, Linkadó, avagy a DSM irányelv-javaslat 11. cikke.....	19
IV.3. Mivel több a 15 a 11-nél? – A CDSM irányelv tervezete és végső változata	21
V. KÉT ÉVVEL A CDSM IRÁNYELV ELFOGADÁSA UTÁN – HOL TARTUNK MOST?.....	23
V.1. Nemzetközi kitekintés	23
VI. ÁTÜLTETÉS A SZERZŐI JOGI TÖRVÉNYBE	27
VI.1. A Szerzői Jogi Törvény módosítása.....	27
VI.2. Az új szomszédos jogi szabályozás kivétel rendszere	29
VI.3. A magyarországi közös jogkezelő szervezet – Repropress - gyakorlatának tervezett beépítése	30
VII. ELEMZÉS AZ ÁTÜLTETÉS KAPCSÁN	33
VII.1. Kritikák az új szomszédos joggal kapcsolatosan.....	33
VII.2. Megoldási javaslatok	34
VIII. KONKLÚZIÓ	36

I. BEVEZETÉS

Az Európai Bizottság (továbbiakban: Bizottság) 2014-ben az egyik legfőbb prioritásaként fogalmazta meg a digitális egységes piac létrehozását.¹ Mivel a globális gazdaság soha nem látott mértékben lép a digitalizáció útjára, az Európai Unió (továbbiakban: EU) jogalkotóinak fel kell venniük a versenyt annak érdekében, hogy exponenciális módon növekedő digitális környezet tekintetében effektív és célszerű szabályozások szülessenek. A digitális egységes piac létrehozása az út e szabályok felé, ahol a számos jogalkotási intézkedésnek egy része csupán, a dolgozatom tárgyaként ismertetett irányelv. *Az Európai Parlament és a Tanács 2019/790/EU irányelve (2019. április 17.) a digitális egységes piacon a szerzői és szomszédos jogokról, valamint a 96/9/EK és a 2001/29/EK irányelv módosításáról* (továbbiakban: CDSM irányelv), az új szabályozás mely a szerzői jogi jogszabályokat hivatott harmonizálni az EU területén belül.

A CDSM irányelv célja az online tartalomgyártók és tartalommegosztók közötti erőviszonyok kiegyenlítése és a közöttük lévő „érték rés” (*value gap*) csökkentése.² A CDSM irányelv méltányos egyensúlyt hivatott biztosítani egyrészt a szerzők és egyéb jogosultak, másrészt a felhasználók, jogai és érdekei között.³ Nem vitatható, hogy a méltányos díjazás elengedhetetlen a folyamatos tartalomalkotás fenntartásához, amely végső soron gazdagítja az európai társadalmat. A Bizottság úgy döntött, hogy a helyes lépés a jogtulajdonosok helyzetének javítása azáltal, hogy terheket ró információs társadalommal összefüggő szolgáltatást nyújtó szolgáltatókra különösképpen a hírreggátorokra. A Bizottság ezektől az intézkedésektől azt reméli, hogy megalkotja azt a rendszert, ami a legjobb eséllyel vág bele az alkotók bevételeinek tényleges növelésébe és ezzel együtt törekszik az „érték rés” (*value gap*) megszüntetésére is.⁴

A CDSM irányelv bevezetését az EU számos ágazata és polgára támogatja.⁵ Két kiemelkedő rendelkezése miatt lett viszont hírhedt az unió egész területén. Nevezetesen a

¹ Étienne BASSOT, Wolfgang HILLER: *The Juncker Commission's ten priorities*. Az Európai Parlament Kutatószolgálatának év végi értékelése. Brüsszel, 2019. május. p. 3. Elérhető: [/www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/IDAN/2019/637943/EPRS_IDA\(2019\)637943_EN.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/IDAN/2019/637943/EPRS_IDA(2019)637943_EN.pdf). A jelen dolgozatban felhasznált internetes források utolsó elérési ideje egységesen 2022. április 1. napja.

² Joao Pedro QUINTAIS: *The New Copyright Directive: A tour d'horizon*. *Kluwer Copyright Blog*, 2019. június 17. Elérhető: copyrightblog.kluweriplaw.com/2019/06/17/the-new-copyright-directive-a-tour-dhorizon-part-ii-of-press-publishers-upload-filters-and-the-real-value-gap/.

³ CDSM irányelv (6) preambulumbekkezdés.

⁴ A Bizottság tájékoztatója a digitális stratégiáról: Európa digitális jövőjének alakítása - az EU szerzői jogi szabályainak modernizálása. Elérhető: digital-strategy.ec.europa.eu/en/policies/copyright.

⁵ Ariadna MATAS, Shadi ARDALAN: *Recommendations on copyright and its role in the digital transformation of the cultural heritage sector*. *Europeana Pro*, 2021. március 2. Elérhető: pro.europeana.eu/post/recommendations-on-copyright-and-its-role-in-the-digital-transformation-of-the-cultural-heritage-sector.

szomszédos jogok bevezetése a sajtókiadók⁶ számára kiadványaik digitális felhasználásával kapcsolatban, valamint az automatikus szerzői jogi szűrők bevezetése az online tartalmegosztó platformokon az elsősorban felhasználók általi engedély nélküli tartalmak szűrésére. A 15. és a 17. cikk is azon az elven alapul, hogy a tartalom készítői részesüljenek abból a bevételből, amelyet az online platformok a jogosultak tartalmát megosztó felhasználókból szereznek. Mindkét rendelkezés által követett cél „a korszerű, európaibb szerzői jogi keret”⁷ megteremtése a jogtulajdonosok által a digitális környezet térnyerése során elszenvedett veszteségek megfékezésével és a terheknek az egyre nagyobb hasznot húzó online szolgáltatókra való áthárításával. Ugyanakkor épp ez a két intézmény váltotta ki a legnagyobb vitákat a kritikusok között, akik a szabad internet végét vetítették előre. A kritikusok közül a legnagyobb visszhangot Julia Reda, a Kalózpárt európai parlamenti képviselőjének a véleménye kapta, aki az „internet szabadságának sötét napjaként” bélyegezte meg valamint kitért arra, hogy véleménye szerint ez később közvetett úton, nagymértékben korlátozza majd az európai polgárok szólásszabadságát.⁸

Az sajtó szabadsága és sokszínűségének megőrzése valamint a polgárok információhoz való hozzáféréseinek biztosítása elengedhetetlen a mai modern sajtó tekintetében. A sajtókiadványok⁹ és sajtókiadók általi szolgáltatások online térben való megjelenése például híraggregátorok megjelenését eredményezte, amelyek üzleti modelljüket főként a sajtókiadványok újrafelhasználása köré építik. A sajtókiadványok kiadóinak újszerű problémákkal kell szembenézniük kiadványaik online felhasználásának tekintetében. Az engedélyezési folyamatok és a szabályozás nem minden esetben fedte le eddig a mindennapok gyakorlatát, feltűnően nehéz helyzetbe sodorva ezzel a sajtókiadókat. Az online felhasználást érintő jogok érvényesítése sok esetben nagy kihívást jelentett a digitális környezetben.¹⁰

⁶ Bár a CDSM irányelv (55) preambulumbekzdése utal „a sajtókiadványok előállításáért tett a szervezeti és pénzügyi erőfeszítések” elismerésének szükségességére, a CDSM irányelv nem tartalmazza a sajtókiadóknak pontos fogalmi meghatározását. A 2. cikk (4) bekezdése utal azokra a sajtókiadványokra, amelyeket „valamely szolgáltató kezdeményezésére, szerkesztői felelősségére és ellenőrzése mellett jelenik meg” és az (56) preambulumbekzdés kifejezetten kimondja, hogy a védelem nem vonatkozik „azokra a weboldalakra, mint például a blogokra sem, amelyet nem egy szolgáltató - például egy hírszolgáltató - kezdeményezése, szerkesztői felelőssége és ellenőrzése keretében végeznek.

⁷ CDSM irányelv (3) preambulumbekzdés.

⁸ Julia REDA: The text of Article 13 and the EU Copyright Directive has just been finalised. *Julia Reda Blog*. 2019. február 13. Elérhető: felixreda.eu/2019/02/eu-copyright-final-text/.

⁹ A dolgozatom során vizsgált CDSM irányelv 2. cikk (4) bekezdés által meghatározott definícióból indulok ki, mely szerint: „Főként újságírói jellegű irodalmi művekből álló gyűjtemény, amely egy azonos cím alatt megjelenő időszakos kiadvány vagy rendszeresen aktualizált kiadvány, célja a nyilvánosság tájékoztatása hírekről vagy más témákról; valamint valamely szolgáltató kezdeményezésére, szerkesztői felelősségére és ellenőrzése mellett jelenik meg tetszőleges tömegtájékoztatási eszközben.” Az itt felsorolt konjunktív feltételeknek egyszerre, egyben kell érvényesülniük.

¹⁰ CDSM irányelv (54) preambulumbekzdés.

Az EU felismerte, hogy a kiadóknak a sajtókiadványaik előállításáért anyagi, technikai és kreatív erőfeszítéseket kell tenniük és ezeknek az erőfeszítéseknek az elismerése immáron elengedhetetlen. Ezzel nem csak a kiadói ágazat fenntarthatóságának megtartása a cél, de megbízható és független forrásból érkező információ terjesztésének szorgalmazása is. Ennek eléréséhez a legfontosabb eszköz, hogy az információs társadalommal összefüggő szolgáltatást¹¹ nyújtó szolgáltatók megfelelő mértékű díjazásban részesítsék a sajtókiadványok kiadóit minden olyan esetben, amikor sajtókiadványok a szolgáltatók által felhasználásra kerültek és ezen esetek nem tartoznak a meghatározott kivételek közé.

A CDSM irányelv a hozzáfűzött cél elérését négy rendelkezéscsoport révén biztosítja: 1. a szerzői jogi kivételek és korlátozások digitális és határon átnyúló felhasználásokhoz való igazítása; 2. az engedélyezési gyakorlatok fejlesztése és a tartalmak szélesebb körben való hozzáférhetővé tételére irányuló intézkedések bevezetése; 3. a szerzői jogok szempontjából jól működő piac megteremtését célzó intézkedések bevezetése; 4. szerzők és előadóművészek helyzetének erősítése.¹² Kutatásom alatt egy a szerzői jogok szempontjából jól működő piac megteremtését célzó intézkedések bevezetésének bemutatását és a sajtókiadványok online felhasználásával felmerülő szerzői jogi kérdések megválaszolását tűztem ki célul.

Dolgozatom során azt a hipotézist állítom fel, hogy a CDSM irányelv 15. cikke és a benne megfogalmazott sajtókiadványok kiadóinak védelme effektív módon változtatja meg a sajtókiadók jogi helyzetét, különösképp információs társadalommal összefüggő szolgáltatást nyújtó szolgáltatókkal szemben, megteremtve számukra egy fenntarthatóbb környezet és a gazdasági fellendülés lehetőségét. A kutatásom sarokpontjai a szerzői jogi környezet fejlődésének bemutatása, a szerzői joggal szomszédos jogok definiálása és a CDSM irányelv megszületéséhez vezető út megismertetése. A kutatás során ezen felül górcső alá veszem a CDSM irányelv nemzetközi és hazai implementálásának állomásait mindemellett a hazai jogalkotási mechanizmusok mellett egy közös jogkezelésre irányuló kezdeményezést is. Valamint azt vizsgálom, hogy az átültetett CDSM irányelv dogmatikailag összhangban van-e a hazai szerzői jogi szabályozással.

¹¹ A CDSM irányelv 2. § (5) bekezdése egy másik EU-s irányelvre tesz utalást. *A műszaki szabályokkal és az információs társadalom szolgáltatásaira vonatkozó szabályokkal kapcsolatos információszolgáltatási eljárás megállapításáról szóló Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2015/1535 irányelve (2015. szeptember 9.)* 1. cikke (1) bekezdésének b) pontja értelmében vett szolgáltatás, vagyis: *az információs társadalom bármely szolgáltatása, azaz bármely, általában térítés ellenében, távolról, elektronikus úton és a szolgáltatást igénybe vevő egyéni kérelmére nyújtott szolgáltatás.*

¹² 2021. évi XXXVII. törvény indokolás a szerzői jogról szóló 1999. évi LXXVI. törvény és a szerzői jogok és a szerzői joghoz kapcsolódó jogok közös kezeléséről szóló 2016. évi XCIII. törvény jogharmonizációs célú módosításáról szóló 2021. évi XXXVII. törvényhez.

A sajtókiadványok online környezetben történő terjesztésének egyszerűsége megalapozza azokat a nehézségeket, amelyekkel a jogosultak szembesülnek, amikor hatékonyan kívánják licencelni a jogaikat, és díjazást szeretnének kapni műveik online terjesztéséért. A CDSM irányelv többek között erre a problémára is megpróbál hatékony megoldást nyújtani.

II. A SZERZŐI JOGGAL SZOMSZÉDOS JOGOK KIALAKULÁSÁNAK MÉRFÖLDKÖVEI A DIGITÁLIS KÖRNYEZET FEJLŐDÉSÉRE VALÓ TEKINTETTEL

II.1. Az InfoSoc irányelv

Az Európai Parlament és a Tanács 2001/29/EK irányelve az információs társadalomban a szerzői és szomszédos jogok egyes vonatkozásainak összehangolásáról (továbbiakban: InfoSoc irányelv) a Szellemi Tulajdon Világszervezete (továbbiakban: WIPO) általi WIPO Szerzői Jogi Szerződés (továbbiakban: WCT) végrehajtására valamint az európai szerzői jogi problémák kiküszöbölésére és orvoslására létrejövő jogforrás.

A II. fejezetben szereplő 2-4. cikk tartalmazza az EU által harmonizált kizárólagos szerzői jogokat, melyek közül kiemelendők a többszörözési jog, a nyilvánossághoz közvetítés és terjesztés joga. A Bizottság a CDSM irányelvben is ezekkel a jogokkal ruházta fel a sajtókiadványok kiadóit azokban az esetekben, amikor a sajtókiadványaikat az információs társadalommal összefüggő szolgáltatást nyújtó szolgáltatók online felhasználják.

Fontosabb szegmense az InfoSoc irányelvnek az 5. cikk, melyben a szerzői jogi védelem alóli kivételek kapnak helyet, és amiben a háromlépcsős teszt is rögzítve lett, melyet a BUE¹³ 1967. évi felülvizsgálatánál a 9 cikk (2) bekezdésébe foglaltak. A felülvizsgálatot követően a háromlépcsős teszt intézményét az *Általános Vám- és Kereskedelmi Egyezmény (GATT) keretében kialakított, a Kereskedelmi Világszervezetet létrehozó Marrakesh-i Egyezmény és mellékleteinek kihirdetéséről szóló 1998. évi IX. törvény* (a továbbiakban: TRIPS Egyezmény) 13. cikkébe belefoglalták.

Az InfoSoc Irányelv 5. cikk első négy bekezdése taxatíve felsorolja, azon eseteket melyek kivételt képezhetnek a 2. cikkben meghatározott többszörözési jog alól, az 5. cikk (5) bekezdésében pedig helyet kapott egy átfogó feltétel rendszer, az említett háromlépcsős teszt. A BUE és a TRIPS Egyezmény által alkalmazott háromlépcsős teszt elemei 1.) a szabad felhasználások egyes eseteit külön-külön, egyedi esetekként kell tekinteni 2.) a szabad felhasználás nem lehet sérelmes a mű rendes felhasználására, 3.) és indokolatlanul nem károsíthatja a szerzői jogosult jogos érdekeit. Kérdésként merül fel azonban, hogy a háromlépcsős teszt egészének, illetve egyes szintjeinek kik is a címzettjei, mely kérdésre sokszor még az Európai Bíróság sem tud teljeskörűen választ adni. Ennek vizsgálataképp rá kell mutatni, hogy az InfoSoc irányelvben nincs meghatározva a címzett oly módon, mint

¹³ 1975. évi 4. törvényerejű rendelet az irodalmi és a művészeti művek védelméről szóló 1886. szeptember 9-i Berni Egyezmény Párizsban, az 1971. évi július hó 24. napján felülvizsgált szövegének kihirdetéséről (továbbiakban: BUE).

ahogy a BUE és a WCT tesztje a nemzeti jogalkotóhoz szól, vagy miképp a TRIPS Egyezmény a tagállamokra hivatkozik.

Az InfoSoc irányelv elsődleges célja az volt, hogy az engedélyezett felhasználások létezését harmonizálja az EU egész területén. Az InfoSoc irányelv például engedélyezi a művek felhasználását magáncélú másolásra, idézésre, paródiára, hírközlésre, oktatási célú illusztrálásra, könyvtárak bizonyos tevékenységeire, a művek fogyatékkal élők számára történő adaptálására és néhány más kisebb esetre. A felsorolásban szereplő kivételek mindegyikét szigorú feltételek és követelmények korlátozták. Ez a harmonizációs cél azonban nagyrészt kudarcot vallott. A 2001-es irányelvben szereplő választható lista miatt a tagállamok választották ki azokat az engedélyezett felhasználási módokat, amelyeket fenn kívántak tartani vagy be kívántak vezetni szerzői jogi törvényeikbe, és eltérő módon döntöttek azok alkalmazási feltételeiről.¹⁴ Ezt az álláspontot továbbá alátámasztja az Európai Politikai Tanulmányok Központja (*Centre for European Policy Studies*, továbbiakban: CEPS) által kiadott kritika. A CEPS kritikája alapján az InfoSoc irányelv nem volt képes a megfelelő szintű díjazást és kompenzációt biztosítani a szerzői jogi jogosultaknak. A CEPS elsődleges problémája, hogy az InfoSoc irányelv szerinti „méltányos díjazás” nem a kreatív tartalom jogszerű felhasználásának mentén történő elosztásán alapult, hanem az engedély hiányában történő, de mégis jogszerű felhasználásokon.¹⁵

Az InfoSoc irányelv által uralt időszak valamint hosszú tárgyalások után 2019. június 7-én hatályba lépett az EU szerzői jogi reformcsomagjának két új jogi intézménye, a CDSM irányelv, valamint az *93/83/EGK irányelvnek módosításáról és a műsorszolgáltató szervezetek egyes online közvetítéseire, valamint televíziós és rádiós műsorok továbbközvetítésére alkalmazandó szerzői jogok és szerzői joggal szomszédos jogok gyakorlására vonatkozó szabályok megállapításáról* szóló (2019. április 17.) EU/2019/789 számú irányelv (továbbiakban: SatCab II. irányelv). Külön érdek, hogy Magyarország Európában a CDSM irányelv mellett az első között ültette át a SatCab II. irányelvet. A Bizottság irányelvének célja a sugárzást kiegészítő online szolgáltatások határokon átnyúló nyújtásának előmozdítása, valamint a más tagállamokból származó tévé- és rádióműsorok továbbközvetítésének elősegítése a meglévő jogi keret kiigazításával.

¹⁴ Lucie GUIBAULT, Why Cherry-Picking Never Leads to Harmonisation: The Case of the Limitations on Copyright under Directive. 2001/29/EC, *Journal of Intellectual Property, Information Technology and E-Commerce Law*. 2010/1. p. 58.

¹⁵ Nathan GUZÉ: Net Neutrality and the European Union's Copyright Directive for the Digital Single Market. *Loyola of Los Angeles International and Comparative Law Review*, 43. évfolyam 1. szám, 2019. p. 73.

II.2. Digitális Egységes Piac (Digital Single Market - DSM)

Az egységes piac az EU egyik legfontosabb vállalkozása. Létrehozása hivatalosan 1957-ben kezdődött a Római Szerződés aláírásával, amely megfelelő alapot biztosított az Európai Gazdasági Közösség (továbbiakban: EGK) létrehozásához. Az EGK fő célja a „négy szabadságon” alapuló közös piac létrehozása volt, hogy megfelelő alapot teremtsen a kiegyensúlyozott, hosszú távú fenntartható gazdasági fejlődéshez. Az EU közös piacának négy szabadságjoga: személyek, áruk, szolgáltatások és tőke szabad mozgása.¹⁶ Az egységes piac olyan nyitott térséggé vált, ahol a tagállamok nemzeti jogszabályait számos uniós jogszabály vagy rendelet egységesíti. Az EU-hoz való csatlakozáskor 2004-ben ehhez az egységes piachoz csatlakozott Magyarország is, alávetve magát az EU szupranacionális jogrendszerének.

Mint ahogy korábban említettem a digitális technológiák, az internet és az online vásárlás adta lehetőségek soha nem látott mértékben változtatják meg a világunkat. A digitális egységes piac fellendíti a gazdaságot, csökkenti a környezeti hatást és javítja az életminőséget. A Digitális Egységes Piac célkitűzései közé tartozik többek között a közös piac kiterjesztése az online térben, az online ügyletek előtti akadályok lebontása, a tranzakciós költségek csökkentése, a környezeti lábnyom mérséklése a jobb üzleti modellek bevezetése.¹⁷

Annak érdekében, hogy az Európai Unió egységes piaca igazodni tudjon ezekhez a változásokhoz az Bizottság 2015. május 6. napján elfogadta a Digitális Egységes Piaci Stratégiát (továbbiakban: DSM stratégia)¹⁸ mely 28 tagállam online piacát hivatott egységesíteni, ezzel leküzdve a korábban számolatlan felmerülő akadályt, amelyek az online eszközök és szolgáltatások használata során léptek fel. A DSM-stratégia célja annak biztosítása, hogy Európa gazdasága, ipara és társadalma korlátlanul kihasználhassa az új, digitális korszakkal járó előnyöket.¹⁹ Továbbá a Bizottság reméli, hogy olyan piacot hoznak létre, ahol az áruk, a személyek, a szolgáltatások és a tőke szabad mozgása biztosított, valamint ahol a magánszemélyek és a vállalkozások zökkenőmentesen elérhetik és gyakorolhatják az online tevékenységeket, a tisztességes verseny feltételeit, valamint a

¹⁶ SZABÓ Marcel, DEBISSO Kinga, GYENEY Laura, PÜNKÖSTY András: Az Európai Unió jogának alapjai. Pázmány Press, 2018. p. 437.

¹⁷ Christina RATCLIFF: A mindenütt jelen levő digitális egységes piac. *Ismertetők az Európai Unióról*, 2022. p. 1. Elérhető: www.europarl.europa.eu/ftu/pdf/hu/FTU_2.1.7.pdf.

¹⁸ A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának: Európai digitális egységes piaci stratégia. COM (2015) 192 final, Brüsszel, 2015. május. 6. Elérhető: eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/PDF/?uri=CELEX:52015DC0192&from=EN.

¹⁹ ANGYAL Zoltán: Úton a digitális egységes piac felé. *Miskolci Jogi szemle* 15. évf. 3. különszám, 2020. p. 1.

fogyasztói és személyes adatok védelmének magas szintjét állampolgárságuktól és lakóhelyüktől függetlenül.²⁰

A DSM-stratégia a következő három alappilléren nyugszik.²¹ 1) A digitális árukhoz és szolgáltatásokhoz való hozzáférés javítása. A DSM-stratégia szorgalmazza a fogyasztók és vállalkozások határokon átvelő ügyleteinek létrejöttét és az e-kereskedelem térhódítását elősegítve ezzel az áruk és a szolgáltatások szabad mozgását az Unión belül. Ezt új jogalkotási intézkedésekkel, a meglévő irányelvek felülvizsgálatával, vagy az áruk online kereskedelmével és az e-kereskedelem területén lévő szolgáltatásnyújtással kapcsolatos reformokkal lehet elérni.²² 2) A megfelelő és egyenlő feltételek kialakítása a digitális hálózatok és innovatív szolgáltatások fellendüléséhez. A cél egy olyan környezet kiépítése, ahol a digitális hálózatok és szolgáltatások könnyebben érvényesülhetnek. A Digitális Egységes Piac létrejöttének elengedhetetlen aspektusa, a biztonságos környezet megteremtése, épp ezért a stratégia kiemelten fontos tényezőként kezeli a megfelelő szabályozási feltételek létrehozását, különös tekintettel a kiberbiztonságra,²³ az online platformok átláthatóságára, az adatvédelemre, valamint a gyors és biztonságos infrastruktúra kiépítésére. Emellett megfelelő környezetet kíván teremteni a digitális vállalkozások kiteljesedéséhez, és ahhoz, hogy ezek szolgáltatások a lehető legnagyobb közönséget ériék el.²⁴ 3) Az európai digitális gazdaság növekedési potenciáljának a maximalizálása. Az Európai Unió nagy hangsúlyt fektet az európai digitális gazdaság fejlesztésére, és ennek céljából az egységes piac olyan részeit támogatja, mint az európai egységes felhőszolgáltatások kiépítése vagy a cégnyilvántartások összekapcsolása. Továbbá a folyamatban lévő digitalizáció öt – az egységes piac szempontjából kiemelkedően fontos – üzleti területet érint. Ezek a fizetések és számlavezetés, a megtakarítások, a biztosítás, a kkv-szolgáltatások és a hitelezés.²⁵

²⁰ Diana PASSINKE: An Analysis of Articles 15 and 17 of the EU Directive on Copyright in the Digital Single Market: a boost for the creative industries or the death of the internet? *Stanford – Vienna Transatlantic Technology Law Forum*, 49. szám, 2020. p. 10. Elérhető: www-cdn.law.stanford.edu/wp-content/uploads/2020/08/passinke_eulawwp49.pdf.

²¹ Eurostat Infographs: Digital economy & society in the EU. 2018. évi kiadás. p. 25. Elérhető: ec.europa.eu/eurostat/cache/infographs/ict/images/pdf/pdf-digital-eurostat-2018.pdf.

²² A Világ és Európai Megtakarítási és Lakossági Banki Csoport weboldalán található Digitális egységes Piacról írt ismertető cikk. Elérhető: wsbi-esbg.org/Positions/Payments/Pages/DigitalMarketStrategy.aspx.

²³ Az Európai Unió Tanácsa által kiadott közlemény: *Kiberbiztonság: hogyan kezeli az EU a kiberfenyegetéseket* 2021. október. Elérhető: www.consilium.europa.eu/hu/policies/cybersecurity/.

²⁴ Raphaël MONCADA: The European Digital Single Market, *Eyes on Europe*. 2017. október 16. Elérhető: eyes-on-europe.eu/the-european-digital-single-market/.

²⁵ A Világ és Európai Megtakarítási és Lakossági Banki Csoport weboldalán található Digitális egységes Piacról írt ismertető cikk. Elérhető: wsbi-esbg.org/Positions/Payments/Pages/DigitalMarketStrategy.aspx.

III. ÚT A CDSM IRÁNYELV MEGSZÜLETÉSÉHEZ

III.1. A CDSM irányelv előzményei

A CDSM irányelv célja egy igazságosabb piac megteremtése az online tartalmak, az online tartalommegosztók és online tartalomgyártók számára. Továbbá megemlítenéd a szerzői jogi szabályok mélyreható reformjának elindítása. Mindezek fényében elmondható, hogy az CDSM irányelv alapvetően a 2010. évi Digitális Menetrend (*Digital Agenda*) célkitűzéseit testesíti meg.²⁶ A jobb hozzáférés biztosítása a fogyasztók és a vállalkozások számára a digitális áruhoz, a megfelelő feltételek megteremtése a digitális hálózatokhoz és a digitális gazdaság növekedési potenciáljának maximalizálása egyaránt szerepel a Menetrend főbb sarokpontjai között.²⁷

Nem mehetünk el szótlánul azok mellett a kritikák mellett, amik már korábban is kifogásolták az EU jogalkotói munkáját. A Digitális Egységes Piac kiépítésére szolgáló szabályozásokkal kapcsolatban egyes szakértők elítélték azokat az intézkedéseket, amelyek hatására egyes vállalatok elveszítik potenciális vásárlóikat vagy munkavállalók állása kerül veszélybe azáltal, hogy a technológiailag fejlett egységes piacon teljes foglalkoztatási szektorok alakulnak át.²⁸

Áttekintésképp a következőkben a szomszédos jogok és azok elhelyezkedését mutatom be a polgári jog jogterületén belül. A szellemi alkotások joga a polgári jog önálló, sajátos jogterülete.²⁹ Tekintettel a dogmatikai elméletre és a két történelmi jelentőségű nemzetközi egyezményre az 1883. évi PUE-re³⁰ és 1886. évi BUE-re, a szellemi alkotások joga két további jogágra, iparjogvédelmi jogra és szerzői jogra bontható.³¹ Ezen belül a szerzői jog két további fő területre osztható fel, egyrészt a szűkebb értelemben vett szerzői jogra valamint az úgynevezett kapcsolódó jogokra, tehát a szomszédos jogokra, továbbá ezt a rendszert egészíti ki a *sui generis* adatbázisokhoz kapcsolódó jog.

²⁶ A Bizottság Közleménye az Európai Parlamentnek, az Európai Tanácsnak, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának: Európai digitális menetrend. pp. 3-6. Elérhető: eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2010:0245:FIN:EN:PDF.

²⁷ Tájékoztatók az Európai Unióról: Európai Digitális Menetrend. 2022. január. Elérhető: www.europarl.europa.eu/ftu/pdf/en/FTU_2.4.3.pdf.

²⁸ MONCADA, i. m.

²⁹ HORVÁTH Attila: A szellemi alkotások jogának története, a szerzői jogi védelem kialakulása, a jogalkotás kezdetei Magyarországon. *Iparjogvédelmi és Szerzői Jogi Szemle*; 11. (121.) évfolyam 4. szám, 2016. p. 1.

³⁰ 1970. évi 18. törvényerejű rendelet az ipari tulajdon oltalmára létesült uniós egyezmények 1967. július 14-én Stockholmban felülvizsgált, illetve létrehozott szövegének kihirdetéséről (továbbiakban: PUE).

³¹ BOYTHA György: A szellemi alkotások joga és az új Ptk. *PJK*, 2000/3. pp. 13-23.

A szomszédos jogok jogosultjai az olyan teljesítmények nyújtói, akik tipikusan szerzői alkotások közönséghez való közvetítésében játszanak kiemelkedő szerepet.³² Bár ez a tevékenység nem minősül szerzői jog szempontjából alkotásnak, az elvégzéséhez szükséges technikai készség és kreativitás elegendő ahhoz, hogy a jogalkotó a szerzői jogi védelemhez hasonló védelmet biztosítson a szomszédos jogok jogosultjainak számára. Szerzői joggal szomszédos jognak minősül különösen a jogosultak kizárólagos engedélyezési és díjigényre vonatkozó joga, amelyek a közvetítés során nyújtott sajátos teljesítményükre alapozottan áll fenn. A szomszédos jogok védelme tehát nem a szerzőt óvja, hanem a szerzői alkotások felhasználására jogosultak (jogtulajdonosok) érdekeinek a védelmét valósítja meg. A szerzői joggal szomszédos jogokat más néven nevezhetjük még „kapcsolódó jogoknak” (*related rights*), arra utalva, hogy az effajta jogi oltalom kapcsolódik a szerzői művek jogi védelméhez.³³

A dolgozat témájának alapjául szolgáló sajtókiadók szomszédos jogáról szóló szabályozás, a tervezetben 11. cikként volt hivatkozva, majd a CDSM irányelv kihirdetésénél már 15. cikk nevet viseli. A szabályozást ért kritikák közül a következőkre fektetném a hangsúlyt. A sajtókiadókra vonatkozóan, a szomszédos jog megvalósítása jelentős bizonytalansággal, költségekkel és kockázatokkal járna, nemcsak a szerzők és kiadók számára, hanem a sajtótartalom közzétételének, felfedezésének és fogyasztásának elősegítésében szerepet játszó platformok, közvetítők és egyéb szolgáltatók csoportjára is.³⁴ CHAVANNES mindezt azzal indokolja, hogy a nagyobb, meglévő online tartalommegosztó platformokat arra ösztönzi, hogy csökkentsék vagy távolítsák el az új szomszédos jogot kiváltó szolgáltatási funkciókat, valamint elriaszthatja az új belépőket. Legfontosabb piaci fenyegetésként viszont azt emeli ki, hogy a növekvő költségek és bizonytalanság a szolgáltatók ilyen széles kategóriája számára veszélyezteti az információ szabad áramlását és az innovatív digitális szolgáltatásokba történő befektetéseket és ezzel együtt közvetve a kiadók és a szerzők kereskedelmi kilátásait. Fennáll a veszélye, hogy ez a lépés nemcsak a sajtókiadók online olvasóinak általános csökkenését okozná, hanem káros lehet a hírgyűjtők azon felhasználóira is, akik egy adott cikk után keresnek, de nehezen azonosítják azt a mivel a hírgyűjtők keresési listáján korlátozott információ jelenik meg. Így ez a kiegészítő jog a

³² TATTAY Levente, PINTZ György, POGÁCSÁS Anett: *Szellemi alkotások joga*. Szent István Társulat, Az Apostoli Szentszék Könyvkiadója, Budapest, 2011. p. 209.

³³ LONTAI Endre, FALUDI Gábor, GYERTYÁNFY Péter; VÉKÁS Gusztáv: *Szellemi alkotások joga*. Eötvös József Könyvkiadó, Budapest, 2004. p. 121.

³⁴ Remy CHAVANNES: A neighbouring right for press publishers – the wrong solution to a serious problem. *Kluwer Copyright Blog* 2016. június 13. Elérhető: copyrightblog.kluweriplaw.com/2016/06/13/neighbouring-right-press-publishers-wrong-solution-serious-problem/.

sajtókiadói piac bevételeinek még nagyobb csökkenéséhez vezethet, veszélyeztetve a szabad sajtó státuszát, ugyanazt a státuszt, amelynek fenntartására ez a jog megszületett.

Megemlítendő még a tény, hogy a Spanyolországban és Németországban már a kiegészítő jog bevezetése már kipróbálásra került, viszont ezeket a próbálkozásokat a legtöbb esetben vitatottnak minősítették.³⁵ Németországban, ahol először hagytak jóvá egy ilyen intézkedést, a Google megtagadta a fizetést, és e helyett a cég úgy döntött, hogy abbahagyja azon kiadókkal való együttműködést, amelyek nem kötöttek vele közvetlen megállapodást. Spanyolországban az intézkedés jóváhagyása és a spanyol szellemi tulajdonjogi törvény módosítása után a közvetlen válasz a Google News szolgáltatásainak egyszerű leállítása volt.³⁶

Az Bizottság által 2016 szeptemberében kiadott javaslatcsomag volt az első lépés egy új irányelv megalakításhoz. Ennek következtében az Európai Parlament Jogi Bizottsága 2018. június 20-án vezette be, és a Parlament 2018. szeptember 12-én elfogadta a felülvizsgált javaslatot. A hivatalos tárgyalások folyamán a végleges változatot 2019. február 13. napján mutatták be a Parlamentnek, amely ezek után az intézkedést ez év március 26-én, majd az irányelvet április 15-én szavazta meg és hagyta jóvá, ez által létrehozva a CDSM irányelvet.

Fennáll tehát a kérdés, hogy ezen új irányelv meg fogja-e változtatni alapjaiban az internetes felhasználók mindennapjait. Szabályozásai hatással vannak, főként szerzői jogi védelem tárgyainak digitális felhasználására, valamint az internetes tartalomszolgáltatók munkakörnyezetére. Fontos megemlíteni azt is, hogy ha a jog nem teremt kielégítő és méltányos egyensúlyt az online tartalmegosztók és tartalomgyártók érdekei között, akkor az online tartalmak és tartalomgyártók jogai súlyos kockázatnak lesznek kitéve.

Véleményem szerint az egyik ilyen ismételten kiemelendő veszélyforrás az óriás hírreggátorok jelenléte, és ezek olyan szintű befolyása a piacra, mellyel akár egy uniós irányelv célkitűzéseit is meg tudják hiúsítani. Dolgozatom során azt a kérdéskört járom körbe, hogy CDSM irányelv képes-e effektív lenni egy olyan piacon, ahol bizonyítottan jelentős befolyással rendelkező szereplők vannak jelen. Ténylegesen kiszolgáltatottak-e bizonyos tartalomgyártók ezeknek a szereplőknek és az EU ezzel az irányelvével elősegíti-e a kevésbé befolyásos piaci szereplők érdekeit? Ellenkező esetben lehet-e mindkét fél piaci érdeke az

³⁵ Jakob KUCHARCZYK: German and Spanish Competition Authorities Got It Right on the Ancillary Copyright for Press Publishers. *Disruptive Competition Project blog*. 2015. szeptember 17. Elérhető: www.project-disco.org/european-union/091715-german-and-spanish-competition-authorities-got-it-right-on-the-ancillary-copyright-for-press-publishers/.

³⁶ Jeremy MALCOM: Google News Shuttered in Spain Thanks to “Ancillary Copyright” Law. *Deeplinks blog* 2014. december 10. Elérhető: www.eff.org/deeplinks/2014/12/google-news-shuts-shop-spain-thanks-ancillary-copyright-law.

együttműködés, és célszerű-e egy olyan irányelv, ami ennek az együttműködésnek szabhat közvetve gátat?

III.2. A 2016. évi szeptemberi javaslatcsomag

A digitális innovációk és szabadalmak számának gyarapodása, az információs társadalom térbeli növekedése, illetve a tény, hogy az informatika és a számítógépi programok egyre nagyobb hatással vannak az életünkre, mind arra készítetik az EU jogalkotóját, hogy új reformokkal reflektáljanak az imént felsorolt változásokra.

Habár, a 2001. évi InfoSoc irányelv egyes részei hatékonyak voltak, az irányelv más aspektusai nem voltak kielégítőek az akkori digitális piac számára. A Bizottság 2012-ben bejelentette, hogy felülvizsgálják a 2001. évi irányelvet. Vitatott témaként a „*Stakeholder dialogue*” (Érdekelt felek közötti párbeszéd) nevet kapta utalva ezzel az Európában televízióhoz és az online filmekhez való nem megfelelő jogi hozzáféréssel rendelkezőkre, valamint a szerzői jogi jogosultakra, valamint e két csoport harmonizálására.

A Bizottság által javasolt irányelv első tervezetét 2016. szeptember 14-én adták ki mely Javaslat az Európai Parlament és a Tanács irányelve a digitális egységes piacon a szerzői jogról (*Proposal for a Directive of The European Parliament and of The Council on Copyright in the Digital Single Market*) nevet viseli utalva a 2015-ben a Bizottság által kiadott digitális egységes piaci stratégiára. Ez a stratégia megfogalmazza, többek között az e-kereskedelem térnyerésének ösztönzését, a kiberbiztonság erősítését illetve a szerzői jog korszerűsítését a digitális kor követelményeinek megfelelően. A Bizottság azon törekvése mellett, hogy méltányos egyensúlyt teremtsen az olyan politikai érdekek között, mint az innováció, az oktatás és kutatás, az új szabályozás a jogtulajdonosok magas szintű védelmét is biztosítani kívánja.³⁷

Az uniós szerzői jogi szabályozás fejlesztésének prioritásai három kérdéskörre bonthatóak.³⁸ Az első, a szerzői jog által védett tartalmak, online továbbközvetítésének a jogára és e jog gyakorlásának megszerzésének egyszerűsítésére koncentrál. A második a szerzői jogi kivételek bővítését, azon belül a kutatás és oktatás területén lévő szabályok megújítását foglalja magába. A harmadik prioritási halmaz pedig a CDSM irányelv két

³⁷ Eugénie COCHE: Copyright reform: a new right for press publishers – to have or not to have? *Kluwer Copyright Blog*, 2018. március 13. Elérhető: copyrightblog.kluweriplaw.com/2018/03/13/copyright-reform-new-right-press-publishers-not/.

³⁸ TÓTH Andrea Katalin: Szerzői jogi reform az Európai Unióban: a 2016. szeptemberi javaslatcsomag. *Iparjogvédelmi és Szerzői Jogi Szemle*; 12. (122.) évfolyam 4. szám, 2017. augusztus. pp. 14-15. Elérhető: www.sztnh.gov.hu/sites/default/files/files/kiadv/szkv/szemle-2017-04/01-tothandrea.pdf.

legtágabb körben elhíresült részével találkozhatunk. Azzal, hogy a védett tartalmak csak a jogosultak engedélyével kerülhessenek hozzáférhetővé tételre és terjesztésre (CDSM irányelv 17. cikk) és az új szomszédos jog bevezetésével, ami sajtókiadványok kiadói számára biztosítja a szerzői jogban ismert többszörözési és hozzáférhetővé tételi jogot. Dolgozatomban során ennek az új szomszédos jognak a különböző szegmenseit elemzem azt a kérdést vizsgálva, hogy vajon az új szabályozás valós előnyt biztosít-e a sajtókiadók számára, vagy sem.

Összefoglalva az EU célja egy olyan irányelv megalkotása volt, mely rendelkezik egy olyan jogszabályi rendszerrel, amely képes választ adni a digitális korszak fejlődésével járó számos problémára.

III.3. A CDSM irányelv

A Digitális egységes piacra vonatkozó stratégiai terv 2016-ban egy szerzői joggal kapcsolatos jogalkotási javaslatcsomaghoz vezetett. Ezek közül CDSM irányelv nemcsak a csomag legátfogóbb jogszabályát jelenti, hanem a szerzői jogi szabályok horizontális harmonizációjának előmozdítására tett kísérletet is az EU-ban, amely a 2001-es InfoSoc irányelv után a második ilyen kezdeményezés.³⁹

A 2016. szeptemberi javaslatcsomag átdolgozása után az irányelvet az Európai Parlament Jogi Bizottsága 2018. június 20-án terjesztette elő, a felülvizsgált javaslatot pedig 2018. szeptember 12-én hagyta jóvá a parlament. A hivatalos háromoldalú egyeztetéseken lezajlott tárgyalások eredményeként létrejött végleges változatot a parlament elé terjesztették 2019. február 13-án. Az intézkedést 2019. március 26-án, az irányelvet pedig az EU Tanácsa 2019. április 15-én hagyta jóvá, 2019. június 7-én DSM-stratégia vívmányaként hatályba lépett az EU új szerzői jogi reformcsomagja a CDSM irányelv és a SatCab II. irányelv, melyek implementálására 2 éves türelmi időt kaptak a tagállamok.

A CDSM irányelv meglehetősen hosszú, 86 preambulumbekendést és 32 cikket tartalmaz, melyek öt címre oszlanak. Bár a szerzői jogi irányelv számos messze ható rendelkezést tartalmaz, például a szöveg- és adatbányászatra vonatkozó kivételeket illetve korlátozásokat vagy az online tartalmegosztó portálokra vonatkozó 17. cikket. A 17. cikk előírja, hogy a videó megosztó platformok, mint például a YouTube, engedélyt szerezzenek be a felhasználók által feltöltött, szerzői jogvédelem alatt álló tartalmakra, vagy

³⁹ Giulia PRIORA: Catching sight of a glimmer of light: Fair remuneration and the emerging distributive rationale in the reform of EU copyright law. *JIPITEC – Journal of Intellectual Property, Information Technology and E-Commerce Law*, 10. évfolyam (2019) 3. szám p. 331.

alapértelmezés szerint szűrjék azokat, ha a jogtulajdonosok ezt kérik. E dolgozat kereteit meghaladja mindezek összefoglalása és részletesebb kifejtése, ezért a 17. cikk mellett a másik legvitatottabb cikkekre összpontosítok, a sajtókiadók szomszédos jogáról szóló 15. cikke.

A CDSM irányelv célja, hogy az uniós tagállamok szerzői jogi szabályozásának bizonyos aspektusait harmonizálja, valamint fontos rendelkezéseket tartalmaz a digitális kulturális örökségre vonatkozóan. Továbbá, hogy lehetőségeket teremtsen a szerzői jogi kivételek bevezetésével és ne korlátozza az olyan felhasználásokat, mint az oktatás, a kultúrához és az információhoz való hozzáférés valamint annak megőrzése, a tudományos kutatás vagy más, társadalmilag pozitív érdekek, amelyeket a mindenki számára elérhető információs társadalom fejlesztése érdekében erősíteni kell.⁴⁰

Az irányelv erősen polarizált reakciókat váltott ki: az egyik oldalon a reform a digitális fenyegetésekkel szembeni fellépéshez szükséges intézkedésként az erősebb szerzői jogi védelem mellett érvelők vállán nyugszik; a másik oldalon a kritikus vélemények hangsúlyozzák, hogy a reform nem alkalmas a szerzői jogon alapuló piacokon tapasztalható óriási gazdasági egyensúlytalanságok kezelésére.⁴¹

Magyarországon az átültetést az Igazságügyi Minisztérium a Szellemi Tulajdon Nemzeti Hivatalával együttműködve végezte, elérve azt a célt, hogy másik két országgal egyetemben az Bizottság által kitűzött 2021. június 7-i határidőt is tartani tudta. Az Országgyűlés 2021. április 27-én fogadta el a *szerzői jogról szóló 1999. évi LXXVI. törvény és a szerzői jogok és a szerzői joghoz kapcsolódó jogok közös kezeléséről szóló 2016. évi XCIII. törvény jogharmonizációs célú módosításáról szóló 2021. évi XXXVII. törvényt*, ami 2021. június 1-jén lépett hatályba, és számos tekintetben jelentősen alakítják át a magyar szerzői jog évtizedes intézményeit.⁴²

⁴⁰ Séverine DUSOLLIER: The 2019 Directive on Copyright in the Digital Single Market: Some progress, a few bad choices, and an overall failed ambition. *Common Market Law Review*, *Kluwer Law International*, 57 (4), 2020. p. 982.

⁴¹ PRIORA i. m. 331.

⁴² KOVÁCS Márk: Magyarország az elsők között ültette át a CDSM és SatCab II irányelveket. *Kluwer Copyright Blog*. 2021. július 28.
Elérhető: jogaszvilag.hu/szakma/magyarorszag-az-elsok-kozott-ultette-at-a-cdsm-es-satcab-ii-iranyelveit/.

IV. A SAJTÓKIADVÁNYOK KIADÓINAK VÉDELME NEK MEGSZÜLETÉSE

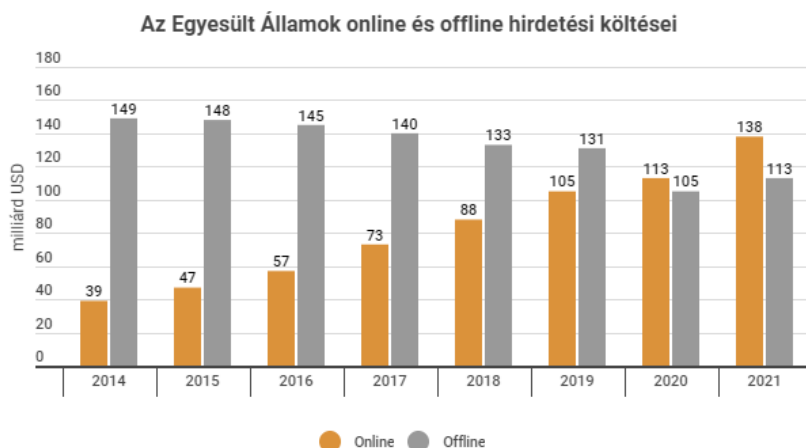
IV.1. Előzmények, avagy kiegészítő jog bevezetésének német és spanyol kísérletei

A CDSM irányelv előtt több kísérlet is volt sajtókiadványok bizonyos kiegészítő jogának (*ancillary right*) bevezetésére. A következő példák bemutatva viszont azt láthatjuk, hogy egyik próbálkozás sem aratott osztatlan sikert. Mindkét esetben a Google LLC. és az általa nyújtott szolgáltatás a Google News, mint a régió vezető híraggregátor platformja lépett fel először és legmarkánsabban a szabályozások ellen. A német parlament által 2013 márciusában jóváhagyott *Leistungsschutzrecht für Presseverleger*⁴³ – „kiegészítő szerzői jog a sajtókiadók számára” – törvény bevezette a korábban meghatározott jegyzési adót, amely szerint a sajtókiadók számára külön új szomszédos jogot biztosítottak, ami arra kényszerítette a híraggregátorokat és a keresőmotorokat alkalmazó tech cégeket, hogy bizonyos összeget fizessenek a német hírkidók idézési jogáért.

Annak ellenére, hogy látszólag pénzügyi előnyökkel járt volna számukra, Németországban sok sajtókiadó úgy döntött, hogy használja a szabályozás kiskapuját, mely lehetőséget ad számukra, hogy ingyenesen lemondjanak a díjigényükről többek között olyan híraggregátor oldalaknak a javára, mint a Google News. Felmerül a kérdés a piaci alapon működő sajtókiadókat mégis mi ösztönözheti arra, hogy önszántukból mondjanak le, az őket jogosan megillető jogdíjakról?

Az indok abban keresendő, hogy a sajtó bevételeinek nagy részét, sohasem az eladott példányszámok utáni összeg tette ki. Majdhogynem fennállásukig visszavezetendő, hogy a sajtókiadók a különböző hirdetmények után bevételeik révén tudtak, és tudnak jórészt a mai napig nyereségesek lenni. Ehhez továbbá hozzá kell venni a digitális piac által diktált folyamatos változásokat is.

⁴³ A legutóbb a 2018. november 28-i törvény 1. cikkével módosított, 1965. szeptember 9-i német szerzői jogi törvény (Szövetségi Közlöny I, 1273. o.) (Szövetségi Közlöny I., 2014. o.) Urheberrechtsgesetz – UrhG) 87f - 87h §.

1. ábra: GroupM, WSJ, Concorde oldalán közzétett infografika és statisztika⁴⁴

A fenti ábra jól szemlélteti, az okos telefonok és egyéb elektronika eszközök uralta világban, milyen léptékben is tér át a piac a nyomtatott (offline) hirdetésekről az online formára.

Továbbá az is jól látható, hogy 2014 és 2021 között eltelt hét év alatt az online szegmens hirdetési részesedése 21%-ról 55%-ra ugrott. Mindebből kitűnően levezethető, hogy a sajtókiadóknak a pénzügyi érdeke sokkal inkább azt diktálja, hogy a nagyobb látogatószám elérésre érdekében – mely rendszerint a hírregregátor oldalak által összegyűjtött hivatkozások utáni kattintásokból jön – a sajtókiadóknak jobban megéri a jelképes értékű díjigényükről lemondani.

A Google LCC reakciója a szabályozásra egyértelműen tükrözte, hogy a médiapiacra folytatott hatalmi harcból a tech cég kerül ki győztesen. Mivel a Google News nem tehetett közzé szövegrészleteket és képeket sajtókiadványokból anélkül, hogy ezt a bizonyos díjat megfizette volna, a Google a cikkek címsorait jelenítette meg betartva ezzel az előírásokat. Ezzel azonban hozzávetőlegesen akár 40%-os forgalomcsökkenést is előidézve az egyes sajtókiadók online felületein.⁴⁵ Ezek után a sajtókiadók annak érdekében, hogy a szükséges látogatószámot fenntartsák, természetesen ingyenesen hivatkozzhatóvá tették a sajtókiadványaikat, vagyis láthatóan a szabályozás nem érte el a kívánt célját.

A spanyol parlament által 2014 novemberében elfogadott, majd 2015. január 1-jén hatályba lépett egy, a német szabályozással párhuzamba köthető, törvény mely szintén a sajtókiadók számára alapít szomszédos jogokat. A spanyol jogalkotók azonban – a német példától eltérően – a törvényben nem adtak lehetőséget a sajtókiadóknak e jogukról való

⁴⁴ Elérhető: concordeblog.hu/2021/05/20/nehany-abra-az-online-hirdetesek-terhoditasarol/.

⁴⁵ Harro Ten WOLDE; Eric AUCHAR: Germany's top publisher bows to Google in news licensing row. *Reuters Technology News*, 2014. november 5. Elérhető: reuters.com/article/us-google-axel-sprngr-idUSKBN0IP1YT20141105.

lemondásra. A Google LCC, mondhatni drasztikusan reagált a jogszabályra. Csakúgy, mint a német esetenél, erődemonstrációnak beillő intézkedést hozott és bejelentette, hogy a cég kénytelen leállítani a Google News szolgáltatást a spanyolországi lokációval rendelkező felhasználói számára. A látogatószám visszaesés nem annyira megrendítő, mint német példa esetében, de itt sem beszélhetünk elhanyagolható adatokról. Egyes felmérések szerint nagy sajtókiadók 6%-os, a kisebb szolgáltatók 14%-os visszaesést jegyeztek,⁴⁶ míg mások akár 30%-os kiesésről is beszélnek.⁴⁷

Ez EU területén kívül eső, de szintén precedensként említendő a 2021. évi ausztrál jogeset. A 2020 decemberében beadott tervezet, majd 2021 februárjában elfogadott a hírmédia és a digitális platformok kötelező alkukódjáról szóló törvénymódosítás⁴⁸ az ausztrálok számára nem várt eseményeket hozott. A törvénymódosítási tervezet értelmében a különböző hírreggátor oldalak kötelezve lennének egy előre meghatározott díj megfizetésére, abban az esetben, ha hírreggátor oldalak a kiadók sajtókiadványait felhasználnák oly módon, hogy azok tartalmát linkekben vagy keresési eredményekben megjelenítenék. A spanyolországi esethez hasonlóan, a Facebook a törvénymódosítás tervezetére reflektálva a teljes ausztrál régióban ideiglenesen beszüntette a hírközlésre vonatkozó szolgáltatásait. A Facebook-kal folytatott tárgyalások alatt, az ausztrál kormány egyértelművé tette, hogy a technológiai vállalat továbbra is dönthet arról, hogy megjelenjenek-e hírek a platformján, így az nem kerül automatikusan kényszerításhoz. Továbbá a tárgyalások alatt a törvénymódosítás további változatai is előtérbe kerültek. Az elfogadott módosítás szerint az ausztrál kormány figyelembe veszi azokat a kereskedelmi megállapodásokat, amelyeket a digitális platformok, például a Google és a Facebook már kötöttek a helyi hírmédia-vállalkozásokkal, mielőtt eldönti, hogy azok a törvény hatálya alá tartoznak-e.

A Google anyavállalata, az Alphabet korábban szintén azzal fenyegetőzött, hogy ha a törvénymódosítás jogerőre lép, szintén megszünteti a hírközlési szolgáltatásait a régióban, mellyel a 94,5%-os piaci részesedéssel rendelkező vállalat az információnélküliség határára taszíthatta volna az ausztrál állampolgárokat. A Facebook-hoz hasonlóan az óriás tech cég

⁴⁶ Josie ENSOR: Google News to shut down in Spain over 'Google Tax'. *The Telegraph UK*, 2014. december 11. Elérhető: www.telegraph.co.uk/technology/google/11286821/Google-News-to-shut-down-in-Spain-over-Google-Tax.html.

⁴⁷ Lionel BENTLY, Martin KRETSCHMER, Tobias DUDENBOSTE, Maria del Carmen Calatrava MORENO, Alfred RADAUER: Strengthening the Position of Press Publishers and Authors and Performers in the Copyright Directive. *STUDY For the JURI committee*. 2017. szeptember. p. 19.

⁴⁸ Az ausztrál kincstári törvények módosítása (A hírmédia és a digitális platformok kötelező alkukódja) 2021. évi Törvényjavaslat a 2010. évi verseny- és fogyasztóvédelmi törvény digitális platformokkal kapcsolatos és kapcsolódó célú módosításáról. Elérhető: parlinfo.aph.gov.au/parlInfo/download/legislation/bills/r6652_aspassed/toc_pdf/20177b01.pdf;fileType=application%2Fpdf.

viszont megállapodásra jutott az ausztrál kormánnyal. A végső módosítás ugyanis tartalmaz majd egy két hónapos közvetítési időszakot is, amely lehetővé teszi a digitális platformok és a kiadók számára, hogy megállapodásokat kössenek, mielőtt végső megoldásként választott bírósági eljárást kezdeményeznének.

IV.2. Google Tax, Linkadó, avagy a DSM irányelv-javaslat 11. cikke

A Bizottság a tervezethez tartozó indokolásában kifejtette, hogy az irányelv célja, hogy bizonyos kivételeket és korlátozásokat fogadjon el a digitális és határokon átnyúló környezetekhez, egyszerűsítse az engedélyezési gyakorlatokat, szélesebb körű hozzáférést biztosítson a tartalmakhoz a fogyasztók számára, valamint jobb átláthatóságot biztosítson a szerzői és előadói szerződésekhez és a díjazáshoz.⁴⁹

Az fentiekben felsoroltakon túl új szabályozás tervezet afelé fejlődött, hogy gazdasági terheket rójon bizonyos online szolgáltatásokra melyek tevékenysége szerzői jogi szempontból kifogásolhatóvá vált. Ezek a bizonyos online szolgáltatások, mint a hírreggátorok és keresőmotorok a sajtókiadványok kiadóinak tartalmából nyereséget kovácsolva jelentősen fejlesztették tevékenységeiket. Definíció alapján a hírreggátor olyan webhely vagy program, amely algoritmusok segítségével, több helyről vagy hírforrásból összegyűjti a kapcsolódó tartalomelemeket, és megjeleníti azokat vagy a rájuk mutató hivatkozásokat és azokat egyetlen felületen, koncentrálva jeleníti meg.⁵⁰ Ezen a piacon a globális vezető a Google News, amely egy algoritmus segítségével áttekintést nyújt a címsorokról és kivonatokról, valamint az eredeti tartalomra mutató hivatkozásokról. A keresési találat a szerzői jog megítélése alapján három részből áll: egy link, ami az eredeti hír forrására mutat, szerzői jogi szempontból egy rövid idézet (*snippet*), harmadrészt egy képből, aminek egyaránt az eredeti cikk a forrása.⁵¹

A hírreggátorok létezéséből alapvetően a fogyasztók tekintetében számos előny származik. A fogyasztók mindennapjait elősegítve időhatékonyabban tudnak a mindennapi hírekhez hozzájutni azáltal, hogy azokhoz egyetlen oldalon keresztül hozzáférnek. Valamint közvetve a sajtókiadókat is segítik, azáltal, hogy a fogyasztók új weboldalakat fedeznek fel.

⁴⁹ Vélemény a Belső Piaci és Fogyasztóvédelmi Bizottság Részéről a digitális egységes piacon a szerzői jogról szóló európai parlamenti és a tanácsi irányelvre irányuló javaslatról - Rövid indokolás. Elérhető: europarl.europa.eu/doceo/document/A-8-2018-0245_HU.html.

⁵⁰ BENCZE Mátyás, BÓDI Jenő, NAGY Krisztina, SPECHT Hedvig, SZALAY Klára, SZÓKE Gergely László, PATAKI Gábor, POLYÁK Gábor, ZÓDI Zsolt: *Algoritmusok, keresők, közösségi oldalak és a jog – a forgalomirányító szolgáltatások szabályozása*. HVG-ORAC, 2020. Budapest. p. 218.

⁵¹ NEMESSÁNYI Zoltán, UJHELYI Dávid: Breaking the news? A kiegészítő (szerzői) jog szerepe és megítélése. *Iparjogvédelmi és Szerzői Jogi Szemle*, 2016/6. p. 41.

Általánosságban az az elképzelés az uralkodó, hogy a híraggregátorok kiterjesztik a sajtókiadók elérhetőségét a piacon. A valóságban azonban a helyzet korán sem ennyire derűs, mivel legtöbb esetben ugyanis a híraggregátorok tevékenysége a piacbővítés helyett inkább egyfajta helyettesítő hatásként mérhető.⁵² Ezen felül olybá tűnik, hogy a híraggregátorok tevékenységükből adódóan mintegy teljes egészében elnyerik a hirdetésekben rejlő hasznót a sajtókiadók elől, ebből következően tehát a vagyoni előny nem az eredeti tartalom előállítójához kerül.⁵³

A szabályozás előremozdítaná a sajtókiadók kizárólagos jogát a többszörözésre és lehívásra hozzáférhetővé tételre azon szellemi termékeikkel kapcsolatosan, melyek a sajtókiadvány definíciója alá esnek. A 2016. évi javaslatcsomag szövege sokkal kiforrottabb volt a végső verzióhoz képest. A közvélemény a hírhedt 17. cikke (a javaslatcsomag 13. cikke) mellett az online felhasználásra vonatkozó sajtókiadványok védelmét célzó cikk is számos gúnynévvel illette. A „Google Tax” kifejezés a 2013. évi spanyol és 2014. évi német hatóságok hasonló kísérleti intézkedéseinek következményeire, a „Linkadó” pedig az online megosztott tartalmak hiperhivatkozásainak (*linkeinek*) a felhasználása után fizetendő jogdíjakra utal. Ezen a ponton azonban fontos leszögezni, hogy a Bizottság célkitűzései között a mai napig nem szerepel a sem a linkek, sem pedig a hiperhivatkozások megadóztatása.

A CDSM irányelv tervezet 11. cikke a „sajtókiadványok kiadóit” az InfoSoc irányelv 2. cikkében és 3. cikk (2) bekezdésében említett jogokkal ruházta fel. Az InfoSoc irányelv 2. cikke előírja közvetett vagy közvetlen, ideiglenes vagy tartós, bármely eszközzel vagy formában, egészben vagy részben történő többszörözés engedélyezésének, illetve megtiltásának kizárólagos jogát.⁵⁴ A 3. cikk (2) bekezdése továbbá „kizárólagos jogot biztosít a művek nyilvános közlésének engedélyezésére vagy megtiltására.”⁵⁵ Valamint eredetileg a CDSM irányelv tervezet e jogok tekintetében a közzétételt követően 20 éves védelmi idővel ruházta volna fel a jogosultakat.⁵⁶

⁵² Eleonora ROSATI: The German “Google Tax” Law: Groovy or Greedy? *Journal of Intellectual Property Law & Practice*. 8. évfolyam. 7. szám 2013. p. 497.

⁵³ BENCZE, BÓDI, NAGY, SPECHT, SZALAY, SZÓKE, PATAKI, POLYÁK, ZÓDI i . m. 214.

⁵⁴ InfoSoc irányelv 2. cikk.

⁵⁵ InfoSoc irányelv 3. cikk (2) bekezdés.

⁵⁶ Javaslat Az Európai Parlament és A Tanács Irányelve a digitális egységes piacon a szerzői jogról COM/2016/0593 final - 2016/0280 (COD) 11. cikk (4) bekezdés.

IV.3. Mivel több a 15 a 11-nél? – A CDSM irányelv tervezete és végső változata

Mint korábban említettem, a CDSM irányelv tervezetét, nyers verzióját rengeteg kritika érte. A jogalkotó ezért a végső formájában egy sokkal precízebb és szűkebb hatályú irányelvet alkotott, mely immáron túlnőtt a bírálók azon aggodalmain, hogy bevezetésével a szabad internet halálát fogja elővetíteni.⁵⁷

A tervezet és a végső változat 15. cikk (1) bekezdése is az InfoSoc irányelv 2. cikk és 3. cikk (2) bekezdésében meghatározott jogokkal ruházta fel a sajtókiadványok kiadóit. Ezek a jogok a többszörözés és a lehívásra történő hozzáférhetővé tétel joga. Ezen felül a végső változat kiegészült azzal a kritériummal, hogy a sajtókiadónak rendelkeznie kell székhellyel vagy fiókteleppel valamely tagállam területén. Továbbá a „*digitális felhasználás*” jelző átalakult az „*információs társadalommal összefüggő szolgáltatást nyújtó szolgáltatók általi online felhasználásához*” fogalomra, jócskán leszűkítve az ide tartozó eseteket. Egyértelmű, hogy a hatály kiterjed az online sajtó bármely - akár "nyilvános", akár "magánjellegű" - kereskedelmi célú felhasználására, még akkor is, ha a tartalom nyilvánosság számára történő rendelkezésre bocsátása formálisan egyéni alapon történik, mint például bejelentkezési adatokon vagy más olyan technikai eszközök alkalmazásával, amelyek egy adott műhöz való hozzáférést egy adott felhasználóra korlátozzák.⁵⁸

Ami talán a legfontosabb a változások közül, hogy immáron a jogalkotó szövegszerűsíti, hogy szándéka szerint a hipervivatkozásokat (*linkeket*) és a sajtókiadványok egyes szavait, vagy rövid részleteit kiveszi e szabályozás hatálya alól. Mint korábban utaltam rá a Bizottságnak – a felkapott sajtóhírekkel szemben – nem áll szándékában a linkek megadóztatása, e cselekedete pedig minden kétséget kizáróan alátámasztja ezt.

Megemlítendő érdemi változást még a (4) bekezdésben foglalt védelmi idővel kapcsolatban láthatunk, ugyanis azt a jogalkotó, a tervezett húsz helyett lecsökkentette két évre. Ezáltal láthatunk egy képzeletbeli, de annál markánsabb határvonalat, melyet a szerzői jogi és szomszédos jogi védelem közé húz a jogalkotó, ezzel is hangsúlyozva a két jogtípus közötti különbséget. A jogalkotó a Szjt. módosításhoz indokolásában hozzáfűzte, hogy a szomszédos jogi védelem nem szolgálhat eszközül a kiadványok frissítése által egy állandóan

⁵⁷ BODNÁR Zsolt: Az igazságos internetet tűzte zászlajára, de a szabad internet halálát okozhatja Az EU új szerzői jogi reformja. *Qubit.hu Tech rovata*, 2021. június 10.

Elérhető: qubit.hu/2021/06/10/az-igazsagos-internetet-tuzte-zaszlajara-de-a-szabad-internet-halalat-okozhatja-az-eu-uj-szerzoi-jogi-reformja.

⁵⁸ Giangiacomo OLIVI: The New EU Copyright Directive and the new right for press publishers. *Dentons Intellectual Property and Technology blog*, 2020. november 30.

Elérhető: www.dentons.com/en/insights/articles/2020/november/30/the-new-eu-copyright-directive-and-the-new-right-for-press-publishers.

megújuló oltalomnak. Ennek értelmében tehát az oltalmi idő számítását nem lehet újramezteni, akkor, ha a sajtókiadványt vagy az abban található egyes műveket minden kétséget kizáróan csak azért frissítik, hogy az oltalmi időt ily módon meghosszabbítsák.⁵⁹

A már tervezetben szereplő négy bekezdés mellé a végső változat rendelkezik egy 5. kiegészítő bekezdéssel is. E bekezdés szerint a tagállamok rendelkezhetnek arról, hogy a sajtókiadványba foglalt művek szerzői is méltányos díjazásban részesüljenek-e sajtókiadványok felhasználása, és az ebből fakadó bevétel szerzése esetén. Mivel a szabályozást igénylő esetkör főként az online térben releváns, a bekezdés kifejezetten kitér arra, hogy csupán az információs társadalommal összefüggő szolgáltatást nyújtó szolgáltatóktól kapott bevétel esik a bekezdés hatálya alá. A jogalkotó ehhez kapcsolódóan egy új cikket is bevett a CDSM irányelvbe, mely a tervezetben még nem volt látható, és szorosan kapcsolódik az imént taglaltakhoz. A 16. cikk értelmében az irányelv átültetése során minden tagállamnak lehetősége van eldönteni, hogy ha a szerző valamely jogát kiadóra átruházta, vagy valamely joga tekintetében felhasználási engedélyt adott, a műnek az átruházott vagy engedélyezett jog alóli kivétel vagy e jog korlátozása alapján történő felhasználásáért járó díjazásból részesedésre legyen jogosult.⁶⁰

Fontos kiemelni, viszont, hogy a CDSM irányelv nem foglalkozik a jogról való lemondás kérdésével. Nem világos, hogy a kedvezményezettek lehetőségében áll-e az e jogukról való lemondás, mivel figyelembe véve a CDSM irányelv (82) preambulumbekézdését, ennek ellenkezőjére sincs tilalom feltüntetve.⁶¹

Végezetül meg kell jegyezni, hogy még ha az új jog javíthat is a sajtókiadók pénzügyi helyzetén, a kritikusok azzal érvelnek, hogy ennek hatására a sajtókiadók számára egyéb költség is felmerülhet. Mérlegelni kell, hogy ezeket a költségeket indokolják-e az esetleges előnyök.⁶²

⁵⁹ 2021. évi XXXVII. törvény indokolás a szerzői jogról szóló 1999. évi LXXVI. törvény és a szerzői jogok és a szerzői joghoz kapcsolódó jogok közös kezeléséről szóló 2016. évi XCIII. törvény jogharmonizációs célú módosításáról szóló 2021. évi XXXVII. törvényhez. Elérhető: njt.hu/jogszabaly/2021-37-K0-00.

⁶⁰ CDSM irányelv 16. cikk.

⁶¹ Eleonora ROSATI: The EU Copyright Directive: the press publishers' right, *Media Writes Group of Bird & Bird*, 2019. április 9. Elérhető: mediawrites.law/the-eu-dsm-directive-the-press-publishers-right/.

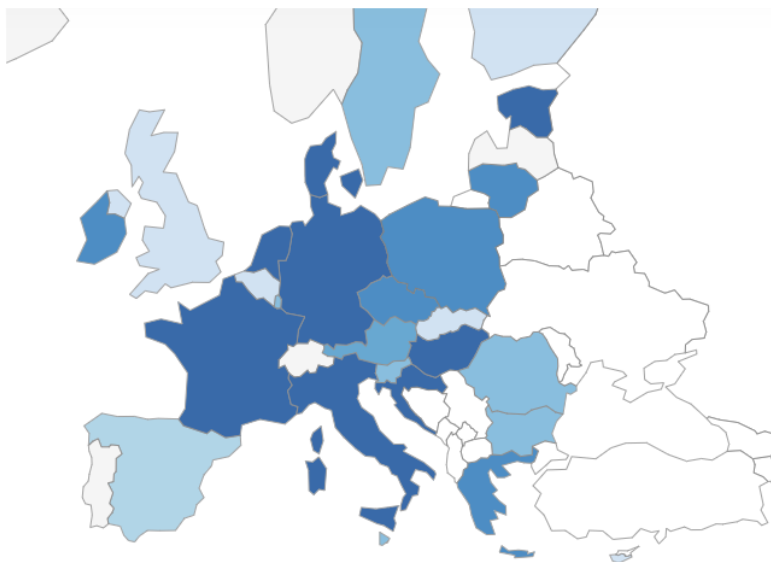
⁶² BENTLY, KRETSCHMER, DUDENBOSTE, MORENO, RADAUER i.m. 20-21.

V. KÉT ÉVVEL A CDSM IRÁNYELV ELFOGADÁSA UTÁN – HOL TARTUNK MOST?

V.1. Nemzetközi kitekintés

E fejezethez remek bevezetést nyújt SZALAY és POLYÁK izgalmas megfigyelése, miszerint a tagállamok méretük és nyelvük világnyelvi elterjedése mentén is megosztottak az új szomszédos jog támogatásával vagy ellenzésével kapcsolatban.⁶³ A kevésbé támogató tagállamok között főként a közép- és kelet-európai tagállamok voltak, míg a nyelv általi korlátokat kevésbé érzékelők, mint Franciaország és Németország nagyobb érdeklődést mutattak és jobban szorgalmazták a 15. cikk átültetését. Érdekes tény, hogy jelen esetben Magyarország, olybá tűnik épp azzá a kivétellé vált, ami erősíti a szabályt.

Dolgozatom írásakor két és fél év telt el CDSM irányelv kihirdetése óta. A tagállamoknak kétéves türelmi időszak állt a rendelkezésére az irányelv átültetésére. Ezzel szemben azt vehetjük észre, hogy 27 tagállam közül nemcsak, hogy nem az összes, de egészen kevés tagnak (egészen pontosan három: Magyarországnak, Hollandiának és Németországnak) sikerült az irányelvet a megadott határidő lejártáig ratifikálni. Ennek következtében a következő fél évben további 12 tagállam csatlakozott az irányelvet átültető országok közé valamint Dánia és Franciaország is végrehajtotta a 15. és 17. cikk átültetését.⁶⁴

2. ábra: Egyesült Királyság Szerzői jog és Kreatív Gazdasági Központ által készített térkép a már ratifikáló tagállamokról.⁶⁵

⁶³ SZALAY Klára, POLYÁK Gábor: Sajtókiadók szomszédos joga: a tagállami átültetés kérdőjelei. *Pro Futuro. A jövő nemzedékek joga* 9. évfolyam. 2. szám (2019.) p. 15.

⁶⁴A Tagállamonkénti nemzeti konzultációk és átültetések a CDSM irányelv átültetésére való figyelemmel. Elérhető: create.ac.uk/cdsm-implementation-resource-page/.

⁶⁵ Egyesült Királyság Szerzői jog és Kreatív Gazdasági Központ által készített térkép a már ratifikáló tagállamokról. Elérhető: www.create.ac.uk/cdsm-implementation-resource-page/.

V.2. Franciaország

Franciaország esetében külön kiemelendő, a 15. cikket, vagyis az új sajtókiadói jogot első uniós tagállamként implementálta 2019. július 24-én, majd 2019. október 25-én hatályba lépett törvényben érvényesítette azt.⁶⁶ A Google erre reagálva egyoldalúan úgy döntött, hogy a továbbiakban nem jelenít meg cikk kivonatokat (*snippeteket*), fényképeket vagy videókat az online híraggregátori szolgáltatásaiban, rákényszerítve ezzel a sajtókiadókat arra, hogy a tartalmaik felhasználásához szükséges felhatalmazást ingyenesen adják át a Google részére.⁶⁷ A Google hozzáállása senkit nem ért váratlanul, mivel a cég korábban többször kijelentette, hogy nem hajlandó fizetni a sajtókiadóknak a keresési találatokban megjelenített tartalmakért.⁶⁸ A 15. cikk nemzeti jogban való megjelenését követően Franciaország azonnal megindult sajtókiadók kiegészítő jogának biztosítása és annak érvényesítése útján. A sajtókiadók sikeres jogsértés megszüntetésére irányuló kérelmet nyújtottak be a francia versenyhivatalnál.⁶⁹ Hovatovább ez olyan drasztikus formát öltött, hogy a francia versenyhatósági hivatal 2021 nyarán már 500 millió eurós bírságot szabott ki a Google-re több rendelkezés be nem tartása végett.⁷⁰ Ezen felül elrendelte, hogy a továbbiakban a védett tartalmak tekintetében megfelelő díjazási ajánlatot tegyen, valamint, hogy ezt az ajánlatot egészítse ki, mindazon információval, ami az adott védett tartalom felhasználásából és szolgáltatásain való megjelenítéséből származó bevétellel kapcsolatos.

V.3. Németország és Spanyolország

A nemzetközi kitekintés során fontos még megvizsgálni Németországot és Spanyolországot, hisz ez az a két tagállam, ahol korábban már próbálkoztak a sajtókiadók védelmét szolgáló hasonló intézkedéssel, azok azonban nem tudták kifejezni a hozzájuk fűzött elvárásokat. Franciaországhoz hasonlóan, korábban Németországban is a nemzeti

⁶⁶ A sajtóügynökségek és sajtókiadók javára szomszédos jogot teremtő 2019. július 24-i 2019-775. számú törvény. Elérhető: www.legifrance.gouv.fr/jorf/id/JORFTEXT000038821358.

⁶⁷ Ula FURGAL: The implementation of the press publishers' right in the CDSM Directive: lessons from France. *Create Copyright Blog*, 2020. március 31. Elérhető: www.create.ac.uk/blog/2020/03/31/the-implementation-of-the-press-publishers-right-in-the-cdsm-directive-lesson-from-france/.

⁶⁸ Richard Gingras a Google News alelnökének nyilatkozata alapján. Elérhető: blog.google/perspectives/richard-gingras/how-google-invests-news/.

⁶⁹ 20-MC-01 számú határozat (2020. április 9.) az ideiglenes intézkedés iránti kérelmekkel kapcsolatban. Elérhető: www.autoritedelaconurrence.fr/sites/default/files/integral_texts/2020-04/20mc01.pdf.

⁷⁰ Bertille GAUTHIER: Remuneration of related rights for press publishers and agencies: the Autorité fines Google up to 500 million euros for non-compliance with several injunctions. A francia versenyhatóság hivatalos honlapja, 2021. július 13. Elérhető: www.autoritedelaconurrence.fr/en/press-release/remuneration-related-rights-press-publishers-and-agencies-autorite-fines-google-500.

versenyhatósági hivatalhoz fordultak a sajtókiadók arra alapozva, hogy a Google visszaél erőfölényével, amikor egyoldalúan meghatározza a tartalomhasznosítás szabályait. A *Bundeskartellamt*⁷¹ határozata alapján ebben az esetben viszont a Google magatartását objektíven igazolhatónak tartotta. A hatóság kimondta, hogy „*még egy erőfölényben lévő társaság sem kényszeríthető a versenyjog alapján jelentős kárveszély vállalására, ha a jogi helyzet nem egyértelmű*”.⁷² Ezzel a határozattal rámutatva arra a problémára, hogy a *Leistungsschutzrecht* nem tudta elérni a kitűzött célját.

Olybá tűnik, hogy jelen esetben egy egységes, EU szintjén létrejövő intézkedés útjába nehezebben gördülnek akadályok, de ez nem jelenti azt, hogy a két tagállam minden további gond nélkül képes volt implementálni a CDSM irányelvet. Ugyan Németország 2021. május 20. Spanyolország pedig 2021. november 2. napján ratifikálta a CDSM irányelvet⁷³ voltak előzetes egyet nem értések azzal kapcsolatban. Míg Németországban a 15. cikk átültetése viszonylag összetűzésektől mentesen zajlott – csupán a keresőmotorok működésének biztosításához szükséges belső többszörözési cselekményekre vonatkozó sokszorosítási jog alóli kivétel volt kérdéses mely végül elfogadás nyert,⁷⁴ addig Spanyolországban nehezményezték, hogy a civil társadalom és a kulturális szervezetek véleménye nem volt kellő mértékben számba véve az átültetés során.⁷⁵

V.4. Egyesült Királyság és a Brexit

Érdekes kérdés még, az Egyesült Királyság 2020. január 31-én kilépett az EU-ból, háromnegyed évvel az irányelv áprilisi kihirdetése után. Alapvetően az Egyesült Királyság kormányának 2021. június 7-ig kellett volna átültetnie az irányelvet a nemzeti jogába. Annak ellenére viszont, hogy az Egyesült Királyság az EU Tanácsa előtti zárószavazáson támogatta

⁷¹ A Bundeskartellamt egy bonni székhelyű független versenyhatóság. A Szövetségi Kartellhivatal feladata a németországi verseny védelme, amely központi szabályozási feladat a piacgazdaságra épülő gazdasági rendszerben.

⁷² A Bundeskartellamt határozatota a kiegészítő szerzői jogi vitában. Elérhető: www.bundeskartellamt.de/SharedDocs/Meldung/EN/Pressemitteilungen/2015/09_09_2015_VG_Media_Google.html.

⁷³ Egyesült Királyság Szerzői jog és Kreatív Gazdasági Központ által kiadott forrásanyag a Nemzeti konzultációk és átültetések országokénti áttekintéseként. Elérhető: www.create.ac.uk/cdsm-implementation-resource-page/.

⁷⁴ Ula FURGAL: The EU press publishers' right: where do Member States stand? *Journal of Intellectual Property Law & Practice*, 16. évfolyam, 8. szám, 2021. június. 14. pp. 887–893. Elérhető: academic.oup.com/jiplp/article/16/8/887/6298309?login=false.

⁷⁵ Wikimedia España: Transposing the DEMUD by Royal Decree-Law eliminates the opportunity to reform copyright through a participatory process. *Wikimedia España*, 2021. október 29. Elérhető: www.wikimedia.es/2021/10/29/transponer-la-demud-por-real-decreto-ley-elimina-la-oportunidad-de-reformar-los-derechos-de-autoria-a-traves-de-un-proceso-participativo/.

az irányelvet, a kilépés után más álláspontot képviselt.⁷⁶ A CDSM irányelv átültetésére vonatkozó kérdésre az akkori üzleti, energiaügyi és ipari stratégiáért felelős államtitkár, Chris Skidmore a következő választ adta: „A kormány kötelezettséget vállalt arra, hogy nem hosszabbítja meg a végrehajtási időszakot. Ezért az Egyesült Királyságnak nem kell végrehajtania az irányelvet, és a kormány nem is tervezi ezt. Az Egyesült Királyság szerzői jogi keretének jövőbeni módosításait a szokásos belpolitikai folyamat részének tekintjük.” összegezve ezzel az Egyesült Királyság álláspontját az irányelv átültetéséről.⁷⁷

V.5. A két éves türelmi idő után – az EU kötelezettségszegési eljárása

A CDSM irányelv végrehajtásának határideje 2021. június 7-én lejárt, ezután a Bizottság 2021. július 26. napján kötelezettségszegési eljárás megindításának első lépéseként felszólító levelet küldött a maradék 23 tagállamnak melyek a nemzeti átültetési intézkedéseiket nem, vagy csak részben teljesítették. A felszólító levélben felhívta őket, hogy két hónapon belül adjanak tájékoztatást a CDSM irányelv átültetési folyamatáról.⁷⁸ Úgy tűnik, hogy ez bizonyos EU-tagállamokat a megfelelés útjára léptetett, mivel 2021. szeptember végén Portugália vált a legutolsó országgá, amely nemzeti átültetési javaslatot tett közzé az irányelvre vonatkozóan.⁷⁹

Azonban dolgozatom írásának idején még mindig számos olyan tagállam van mely nem implementálta CDSM irányelvet. Mindazonáltal feltehetően elkerülvén a kötelezettségi eljárás további lépcsőfokait, ez év végéig minden tagállam pótolja az elmaradását az irányelv átültetésével kapcsolatban.

⁷⁶ Jeremy BLUM, Toby HEADDON: Copyright and Brexit: an update. *Kluwer Copyright Blog*. 2019. június 5. Elérhető: copyrightblog.kluweriplaw.com/2019/06/05/copyright-and-brex-it-an-update/.

⁷⁷ Az Egyesült Királyság Parlamentjének weboldalán szereplő Üzleti, Energiaügyi és Ipari Stratégiáért felelős államtitkárnak feltett kérdésre adott válasza alapján. 2020. január 16. Elérhető: questions-statements.parliament.uk/written-questions/detail/2020-01-16/4371.

⁷⁸ Az Európai Unió Bizottsága által kiadott felhívás a tagállamok részére a digitális egységes piacon lévő szerzői jogra vonatkozó uniós szabályok betartásáról.

Elérhető: ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/MEX_21_3902.

⁷⁹ Alina TRAPOVA, João Pedro QUINTAIS: EU copyright law round up – third trimester of 2021. *Kluwer Copyright Blog*. 2021. október 7.

Elérhető: copyrightblog.kluweriplaw.com/2021/10/07/eu-copyright-law-round-up-third-trimester-of-2021/.

VI. ÁTÜLTETÉS A SZERZŐI JOGI TÖRVÉNYBE

VI.1. A Szerzői Jogi Törvény módosítása

A CDSM irányelv 2019. évi hatályba lépése után, ahogy korábban is említettem az Igazságügyi Minisztérium a Szellemi Tulajdon Nemzeti Hivatalával együttműködve dolgozta ki az átültetés teljes folyamatát. Mindenekelőtt több ütemben zajló társadalmi konzultációk során az érdekelt személyek és szervezetek véleményét tárták fel jogalkotási folyamat segítése céljából. Az Igazságügyi Minisztérium és a Szellemi Tulajdon Nemzeti Hivatala több mint 150 érdekképviselői szervet és szakmai szervezetet keresett meg együttműködés céljából.⁸⁰

A CDSM irányelv bonyolultságát és terjedelmét tekintve a konzultációkat hét nagyobb témakörre osztották:⁸¹ 1.) Szöveg- és adatbányászati kivétel (CDSM Irányelv 3-4. cikk), 2.) Digitális és határon átnyúló oktatási szemléltetési célú kivétel (CDSM Irányelv 5. cikk), 3.) A kereskedelmi forgalomban nem kapható művek (CDSM Irányelv 8-11. cikk), 4.) Sajtókiadók szomszédos joga (CDSM Irányelv 15. cikk), 5.) Online tartalmegosztó szolgáltatók (platformok) felelőssége (CDSM Irányelv 17. cikk), 6.) A jogosultak és a felhasználók közötti jogviszonyra előírt rendelkezések (CDSM irányelv 14. cikk, 16. cikk, 18-23. cikk), 7.) SatCab II. Irányelv rendelkezéseire. A felsorolt témakörök mentén műhelybeszélgetések, munkacsoporti ülések során a CDSM irányelv átültetési javaslatai különböző módosításokon estek át, annak érdekében, hogy még a szerzői jogi törvény módosítása a lehető legjobb módon reagáljon a XXI. század digitalizáció általi fejlett környezetére.

Az átültetés során előzetesen felmerült az a dogmatikai kérdés, hogy új jogintézményt az előadóművészi vagy film előállítói jogokhoz hasonló szomszédos jogként, vagy az adatbázis-előállítók kizárólagos jogaihoz hasonló, *sui generis* kapcsolódó jogként kerüljön szabályozásra.⁸² Véleményem szerint a jogalkotó helyes döntést hozott meg, mikor a szomszédos jog intézményrendszere mellett tette le a voksát több okból kifolyólag is. Elsősorban ahogy nemzetközi előzmények (német 2013. évi és spanyol 2014. évi példa) megvizsgálása során bemutatásra került, azt láthatjuk, hogy a korábban bevezetett kísérletek a sajtókiadványok bizonyos kiegészítő jogának beiktatására, leginkább a szomszédos jogok dogmatikájával egyeztethető össze. Mint az bemutatásra került a szomszédos jogok jogosultjai az olyan teljesítmények nyújtói, akik tipikusan szerzői alkotások közönséghez való

⁸⁰ UJHELYI Dávid: Hatályba lépett a szerzői jogról szóló törvény módosítása. *Copy21 blog* 2021. június 1. Elérhető: copy21.com/2021/06/hatalyba-lepett-a-szerzoi-jogrol-szolo-torveny-modositasa/.

⁸¹ MEZEI Péter: Társadalmi egyeztetés a DSM és a SatCab irányelvekről. *Copy21 blog* 2019. augusztus 9. Elérhető: copy21.com/2019/08/tarsadalmi-egyeztetes-a-dsm-es-a-satcab-iranyelvekrol/.

⁸² BARANYI Róbert, UJHELYI Dávid: A digitális szerzői jogi szabályozás legújabb lépcsője – a CDSM irányelv átültetésének háttere és eredményei. *Fontes Iuris* 2021/3. p. 5.

közvetítésében játszanak kiemelkedő szerepet. Ebből kiindulva a definíció legfontosabb eleme a közönséghez való közvetítés. Fogalmilag a sajtókiadványok tekintetében a sajtókiadók teljes mértékben megfelelnek ennek a meghatározásnak, mivel tevékenységük során a fő céljuk, hogy az újságíróik által létrehozott alkotásokat hozzáférhetővé tegyék a nyilvánosság számára.

Másrészt ez esetben arra is ki kell térnünk, hogy a *sui generis* védelemben mik azok az alapvető kivetnivalók, ami miatt a jogalkotó annak mellőzése mellett döntött. Alapvetően a *sui generis* jognak a bevezetésére azért került sor, mivel a Szjt-ben 7.§-ban szabályozott gyűjteményes művekkel ellentétben az adatbázisok vonatkozásában hiányzott az egyéni, eredeti jelleg így azokra a szerzői jogi védelem nem terjedt ki.⁸³ Ugyanakkor az adatbázisok tulajdonosai igényeltek valamiféle oltalmat abban az esetben, ha arra jogosultatlan személy az adatbázisaik tartalmát engedély nélkül lemásolta, vagy többszörözte. Az *Európai Parlament és a Tanács (1996. március 11.) az adatbázisok jogi védelméről szóló 96/9/EK irányelvében* megszületett az erre vonatkozó szabályozás. Az adatbázisok a *sui generis* jog védelmének tárgya azon adatbázisok előállítóinak védelme, amelyek tartalmának megszerzése, ellenőrzése, illetve előállítása minőségileg vagy mennyiségileg jelentős ráfordítással járt.⁸⁴ Láthatóan a jogalkotó célja ebben az esetben egy egyedi jelleggel bíró védelmi intézmény kialakítása volt. Felmerül a kérdés azonban, hogy ez a fajta oltalmat a szerzői jog nem tudja-e a saját keretrendszere szerint kategorizálni. Az adatbázisok tekintetében azt a választ kaptuk, hogy ez esetben szükséges az egyedi védelem megalkotása. Azonban szem előtt kell tartanunk, hogy a legtöbb újítás kategorizálható a jogrendszer alcsoportjaiba és erre jogalkotónak folyamatosan törekednie kell, ahogy tette ezt helyesen a CDSM irányelv átültetése során.

További ellenérvek a *sui generis* védelem kialakítása ellen, hogy évekkel az adatbázisok jogi védelméről szóló irányelv hatályba lépése után sok kritika éri a *sui generis* jog intézményét. A kritikák között szerepel, hogy nem bizonyított, hogy a *sui generis* jog ösztönzőleg hatna az adatbázisok létrehozására vagy jogbizonytalanságot okoz annak eldöntése, hogy az lefed-e a gépek által előállított adatokat.⁸⁵ Ezek továbbra is megerősítik, hogy a szomszédos jogi védelem alá való besorolás a helyes döntés volt a hazai jogalkotó szempontjából.

⁸³ Szjt. 7. §.

⁸⁴ Az Európai Parlament és a Tanács 96/9/EK irányelve (1996. március 11.) az adatbázisok jogi védelméről 7. cikk (1) bekezdés.

⁸⁵ GUBICZ Flóra Anna: Adatok és szerzői jog. MIE konferencia, 2021. november 4-5. p. 8. Elérhető: www.mie.org.hu/konf2021/2021_osz/Gubicz_Flora_2021_11_4.pdf.

Az eddig felvázoltakon túl, fontos aspektusa a dolgozatomban taglalt szomszédos jognak, hogy kizárólag online környezetben megvalósuló felhasználások tekintetében ad kizárólagos jogokat a jogosultnak.⁸⁶ Ez azzal a ténnyel magyarázható, hogy a védett jogi érdek a sajtókiadványok kiadónak gazdasági investálása adott sajtókiadvány tekintetében. Ezt az érdeket leggyakrabban az információs társadalommal összefüggő szolgáltatást nyújtó szolgáltatók veszélyeztetik vagy sértik meg. Az irányelv tehát erre az esetkörre reagál és célja, legfőképpen a digitális piaci szabályozás megreformálása oly módon, hogy a sajtókiadványok kiadói egy fenntartható, kellően szabályozott gazdasági környezetben tudjanak működni.

VI.2. Az új szomszédos jogi szabályozás kivétel rendszere

A jogalkotó az Szjt. új szomszédos jogába átültette a CDSM irányelv által kidolgozott kivétel rendszert. Az irányelv alóli kivételeket három csoportra oszthatjuk. Az első kivétel – a hiperhivatkozások vagy linkelés alóli kivétel - véleményem szerint a legfontosabb mivel a CDSM irányelv cikkét e tekintetben érte a legtöbb kritika. Ennek a kivételnek a bevezetésével megszűnnek az olyan és ahhoz hasonló vádak, hogy az EU-nak már a linkek és weboldal címek megosztásának adóztatása is szándékában áll, veszélyeztetve ezzel a szabad internet jövőjét. A linkadó, mint a különböző félelmek és feszélyeztettségek tárgya immáron biztosan nem valósul meg, így ezt az elnevezést a köztudat bátran maga mögött hagyhatja. Mindezekből tehát könnyen levezethető, hogy a szabad internet függetlensége nincs veszélyeztetve az új uniós irányelv által.

A második kivétel az egyes szavak vagy nagyon rövid részletek (*snippetek*) engedély nélküli felhasználására ad lehetőséget. Mivel a gyakorlatban megjelenik az az eset, hogy az információs társadalommal összefüggő szolgáltatást nyújtó szolgáltatók a *snippetek* felhasználásával nem okoz gazdasági vagy egyéb kárt a sajtókiadók számára, így a jogalkotó lehetőséget biztosít erre ebben a szűk körben. Arra való tekintettel, hogy az információs társadalommal összefüggő szolgáltatást nyújtó szolgáltatók a nagy tételben gyűjtenek össze és használnak fel sajtókiadványokat, fontos, hogy ennél a kivételnél a jogalkalmazó szeme előtt tartsa, hogy a kivétel értelmezése és alkalmazása semmiképp se befolyásolja az irányelvben biztosított jogok érvényesülését.⁸⁷ Ennélfogva viszont felmerül a kérdés, hogy a 15. cikk valóban szükséges-e, mivel az EUB már kimondta, hogy "egy védett mű 11 szóból álló

⁸⁶ BARANYI, UJHELYI i.m. 5.

⁸⁷ CDSM irányelv (58) preambulumbekzdés.

kivonata" védelmet élvezhet a hatályos szerzői jog alapján, ezzel ugyanazt a védelmet nyújtva mint a CDSM irányelv 15. cikke.⁸⁸

A harmadik kivétel az egyéni felhasználók magán- vagy nem kereskedelmi célú felhasználását mentesíti a szabályozás alól. A szerzői jogi szabályozások terén bevett szokás a magáncélú felhasználás engedélyezése. Az Szjt. 35. §-a értelmében magáncélra bárki készíthet a műről másolatot, ha az jövedelemszerzés vagy jövedelemfokozás célját közvetve sem szolgálja feltéve, hogy a felhasználással érintett műhöz jogszerűen fért hozzá.⁸⁹ A magáncélú másolás a szabad felhasználás egyik nevesített esetköre, ami csak akkor gyakorolható, ha az megfeleltethető a BUE már említett háromlépcsős tesztjének - Az Szjt. 33. § (2) bekezdése a három-lépcsős teszten felül további két konjunktív feltételt is meghatároz: amennyiben megfelel a tisztesség követelményeinek és nem irányul a szabad felhasználás rendeltetésével össze nem férő célra.⁹⁰

VI.3. A magyarországi közös jogkezelő szervezet – Repropress - gyakorlatának tervezett beépítése

A kiterjesztett hatályú közös jogkezelésre vonatkozó szabályokról a CDSM irányelv a 12. cikkében tér ki teljes körűen. Az (1) cikk meghatározza, hogy engedélyezési mechanizmus, amennyiben valamely közös jogkezelő szervezet a jogosultaktól kapott megbízásaival összhangban felhasználási szerződést köt művek vagy más védelem alatt álló teljesítmények felhasználására.⁹¹ Azonban az CDSM irányelv implementálásával és egy esetleges magyarországi közös jogkezelővel kapcsolatosan a (2) bekezdés egy fontosabb feltételét kell megvizsgálnunk. A (2) cikk értelmében a közös jogkezelőkre vonatkozó engedélyezési mechanizmust csak olyan, pontosan meghatározott felhasználási területeken alkalmazzák, amelyekben a megbízás jogosultaktól való beszerzése jellemzően annyira körülményes és nehezen kivitelezhető, hogy a szükséges engedélyezési ügylet létrejötte a felhasználás jellegéből vagy az érintett művek vagy más védelem alatt álló teljesítmények típusából eredően valószínűtlen.⁹² Következésképp tehát egy magyarországi közös jogkezelőnek a CDSM irányelv átültetésének időpontjában még nem lett volna létjogosultsága, mivel egy új jog bevezetésénél még nem lehetett a sajtókiadók tekintetében kimutatni azt, hogy az

⁸⁸ Jakub HALEK, Martin HRACHOVINA: Directive on Copyright in the Digital Single Market: A Challenge for the Future. *Common Law Review*, 16. évfolyam 44. szám, 2020. p. 45.

⁸⁹ Szjt. 35. § (1) bekezdés.

⁹⁰ Szjt. 33. § (2) bekezdés.

⁹¹ CDSM irányelv 12. cikk (1) bekezdés.

⁹² CDSM irányelv 12. cikk (2) bekezdés.

engedélyezési mechanizmus körülményessége és kivitelezhetősége eléri-e azt a szintet mely a közös jogkezelők létesítéséhez szükséges. A jogalkotó a CDSM irányelv implementálása előtt alaposan felmérte ezt a szintet és a körülmények gondos mérlegelése mellett hozta meg a döntését mely alapján a szabályozás megfelel a CDSM irányelv 12. cikkének.

A CDSM irányelv implementálása után azonban kiemelkedően hangsúlyos kérdés volt, hogy a Szerzői jogi törvénybe frissen beiktatott új szomszédos jog milyen keretek között lesz majd érvényesíthető. Az IM és az SZTNH által szervezett konzultációkon a Magyar Lapkiadók Egyesülete (továbbiakban: MLE) és a Repropress Magyar Lapkiadók Reprográfiai Szövetsége (továbbiakban: Repropress) is képviseltette az álláspontját.

A korábbiakban a sajtó szomszédos jogainak egyedileg vagy önkéntes közös jogkezelésben történő jogosítását tartották megfelelő megoldásnak, ezt figyelembe véve fogadta el azt, hogy az első szövegjavaslatot követően a sajtókiadók szomszédos jogának közös jogkezelésben történő jogosítása kikerült a tervezet újabb változataiból.⁹³

Később azonban a már bemutatott német, spanyol és ausztrál példák tapasztalataiból és az egyik legjelentősebb online piaci szereplő a Google ezen eseteiben mutatott magatartásából kiindulva az MLE és a Repropress változtatott az álláspontján. A továbbiakban előírt (bizonyos esetekben opt-out rendszerrel operáló), kiterjesztett közös jogkezelés intézményét szorgalmazták, mely mellett a következő érveket sorakoztatták fel.⁹⁴

Elsősorban a jogosultak közös fellépésére koncentrálva kifejtik, hogy a közös jogkezelés nagyban hozzájárulna, a szomszédos joguk könnyebb érvényesíthetőségéhez valamint a jogosultak együttműködése elősegítené egy ésszerű, precíz és tisztességes feltételrendszer kialakítását. A méltányos díjazás számszerűsítésével kapcsolatban továbbra is vannak tisztázatlan kérdések, amelyeket a működőképes feltételrendszer mellett a mérési kritériumok pontosabb meghatározásával lehetne megfelelő módon megválaszolni.

Hangsúlyozzák az intézményesített közös fellépés jelentőségét, valamint a tagok által megosztott tapasztalatok, erőforrások és információtömeg fontosságát. Említést tettek még egy úgy nevezett „egyablakos” engedélyezési rendszer kiépítéséről is, mely megkönnyítené és leegyszerűsítene az jogosultak számára az engedélyezési rendszert a sajtókiadványaik terjesztésének tekintetében.

⁹³ Repropress Magyar Lapkiadók Reprográfiai Egyesülete: Közgyűlési beszámoló. 2020. augusztus- 2021. május. p. 6.

⁹⁴ Uo.6.

A legmeghatározóbb érv, amit számba kell vennünk viszont, hogy Szjt. 26. § (8) bekezdése szerinti nyilvánossághoz közvetítése, illetve elektronikus többszörözése a felhasználási formák tipikusan olyan esetei, melyeknél az egyéni jogérvényesítés a jogosultak kapacitásait rendszerint meghaladja, ellenben a közös fellépés lehetősége kimerítő megoldást nyújthat.⁹⁵

⁹⁵ Repopress Magyar Lapkiadók Reprográfiai Egyesülete: Közgyűlési beszámoló. 2020. augusztus- 2021. május. p. 7.

VII. ELEMZÉS AZ ÁTÜLTETÉS KAPCSÁN

VII.1. Kritikák az új szomszédos joggal kapcsolatosan

A 15. cikk vonatkozásában néhány szerző azon az állásponton van, hogy nem nyújt majd hatékony megoldást a jogosultak többletbevétele tekintetében.⁹⁶ DANBURY kifejti, hogy a kereskedelmi híripart kiszorítják a versenyből, mert számos óriás internetes cég sokkal hatékonyabb a figyelemfelkeltés piacán, mint a kereskedelmi sajtókiadók. Érdekesebb és relevánsabb információkat kínálnak a nyilvánosságnak és ez által nagyobb számban és kifinomultabb részletességgel gyűjtik a fogyasztók figyelmét, így a hirdetőkért folytatott versenyben előnybe kerülnek. Az új szereplők olyan hatékonyak, hogy már nem kell díjat kérniük a vásárlóktól magáért az információért, ezzel még inkább visszavetve a sajtókiadók kreatív érvényesülését. Véleménye szerint a 15. cikk bevezetése ezt az érvényesülést csak látszólag erősíti, a sajtókiadványok kiadóinak nem szabad szerzői jogi szabad kezdet adni.

DUSOLLIER álláspontja szerint az új jog számos korlátja és bizonytalansága meglehetősen kétségesé teszi annak hatékonyságát.⁹⁷ A CDSM irányelv megalkotja a lehetőségét annak, hogy az új szomszédos jog kompenzálhatná a sajtóágazat által a digitális átállás során elszenvedett veszteségeket, azonban a szellemi tulajdonjognak nem feladata a bomlasztó technológiák okozta piaci változások kompenzálása, sokkal inkább a hasznosítás új formáihoz kell alkalmazkodnia.⁹⁸ Rámutat arra, hogy a Bizottság nem vette figyelembe a sikertelen német és spanyol nemzeti kísérleteket, és nem hallgatta meg a szerzői jogi szakértők és akademikusok szinte egyhangú kritikáját sem, akik elítélték egy ilyen új jog haszontalanságát és az információs szabadságra gyakorolt káros hatását.

Az alábbi értékelés is arra fókuszál, hogy az irányelv megakadályozza a piac megreformálódását és kreatív fejlődését. Az útját állja a haldokló üzleti modellek elsöpörésének. PASSINKE alapján a szabályozás azért nem fog a díjazás növekedéséhez vezetni a sajtókiadók vagy az újságírók számára, mert az online terjesztési hálózat egyik legfontosabb szereplői a híraggregátorok, és ezek jelentős olvasói forgalmat bonyolítanak le a sajtókiadók alkotásaihoz. Véleménye szerint a 15. cikk nemzeti elődeinek példáját követve, valószínűleg azt fogja eredményezni, hogy a híraggregátor weboldalak megszüntetik a szolgáltatásainak biztosítását adott nemzeti terület egységre nézve. Kifejti, hogy sok újságíró jelenleg előnyösnek tartja a híraggregátorok létezését, ezért fennáll a lehetősége, hogy

⁹⁶ Richard DANBURY: Why Article 15 of the Directive on Copyright in the Single Digital Market is a bad idea (Opinion). *European Intellectual Property Review*, 2021, 43. évfolyam, 11. szám. pp. 695-697.

⁹⁷ DUSOLLIER i. m. 1008.

⁹⁸ Uo.1005.

bizonyos sajtókiadók továbbra is szabadon és közvetlen ellenszolgáltatás nélkül engedélyezhetik tartalmukat a Google számára, hogy elkerüljék annak eltávolítását a Google keresés indexéből és keresési eredményei közül.⁹⁹

A hazai szerzők közül NEMESSÁNYI és UJHELYI is az irányelv átültetése előtt megjelent tanulmányukban hasonló álláspontokat képviseltek. Rámutatnak, hogy az új szomszédos jog amellet, hogy a megalkotásával elérni kívánt cél számos érvel alátámasztható, fennáll a veszélye, hogy több problémát idéz elő, mind amennyire megoldást nyújt. Így többek között piacra lépési akadályt jelent, veszélyezteti a médiapluralizmust és számos esetben rontja a hírekhez való hozzáférést.¹⁰⁰

Mindezek alapján elmondható, hogy bár a sajtókiadók szempontjából egy korszerű és minden tekintetében hiánypótló szabályozásra láthatóan szükség van, a CDSM irányelv 15. cikke nem elégíti ki teljes mértékben ezeket az igényeket. Felmerül a kérdés, hogy az elérni kívánt eredmény más oldalról is megközelíthető-e. Számos szerző látja úgy, hogy a sajtókiadók szerzői jogi problémájára más úton is lehet megoldást nyújtani.

VII.2. Megoldási javaslatok

Alapvető probléma, hogy a CDSM irányelv az internetes óriáscégek és híraggregátorok tevékenységét próbálja jogi kereket közé terelni, ahelyett, hogy egy olyan szabályozást alkotna, mely a társadalom szemszögéből indul ki, amely magába foglalja a sajtóra vonatkozó jogosultságokat és kötelezettségeket is.¹⁰¹

Továbbá a szintén adott a lehetőség, hogy a híraggregátorokat potenciális partnerekként kezeljék ahelyett, hogy konkurenciaként tekintenének rájuk és így a két partner közötti kooperáció kölcsönös előnyöket eredményezhet a felek számára, közelebb hozva ezzel a virágzó sajtó fenntartására kitűzött célokat. A Google 2015-ben elindította a *Digital News Initiative Fund* (Digitális Hírkezelési Kezdeményezési Alap) nevű programját mely keretein belül a több mint 600 projektben nyújt finanszírozást a sajtókiadók számára.¹⁰² A programnak négy célja van melyek harc a félretájékoztatás ellen, helyi történetek bemutatása, a digitális bevételek növelése, és az új technológiák felfedezése. Mindezekből jól látható és levezethető, hogy alapvetően a Google gazdasági érdeke is a felhasználói forgalom fenntartása és

⁹⁹ PASSINKE i. m. 81.

¹⁰⁰ NEMESSÁNYI, UJHELYI i. m. 47.

¹⁰¹ DANBURY i. m. 697.

¹⁰² Veit Valentin DENGLE: Digital News Innovation Fund Impact Report. Hamburg, 2020. október. Elérhető: newsinitiative.withgoogle.com/dnifund/report/.

élénkítése mivel az egyik fő bevételi forrása a keresőhirdetés, amely csak akkor jelentkezik, ha a felhasználó ténylegesen használja a felsorolt linkek egyikét.¹⁰³

Ezen felül megoldást nyújthat még, ha a tagállamok a nemzeti közalapokat hoznak létre a Google mintáját követve, mivel a technológia óriás által nyújtott szolgáltatás révén felmerül a kockázat, hogy befolyásolja a sajtókiadók függetlenségét. A digitális kor megjelenése és a papír alapú sajtótermékek visszaszorulása révén a sajtókiadók bevétele szignifikánsan mérséklődött. Ebből kifolyólag a XXI. században megalapozottá vált, hogy a közéleti újságírást nemzeti szintű támogatása, elősegítve ezzel a szabad sajtó megőrzését, védelmét, és fenntartható fejlődését.¹⁰⁴ Ennek mentén viszont fontos aspektus, hogy míg a piaci szereplők befolyásától védjük a kiadókat, addig az állam általi politikai befolyás hatásának ugyanúgy korlátokat kell szabni.

A sajtókiadók és a híraggregátorok közötti bevétel megoszthatóságáról valamint a közfinanszírozás biztosításáról PARK¹⁰⁵ munkásságának alapján SZALAY és POLYÁK is említést tesz.¹⁰⁶ Emellett a közérdek szempontjából fontos kiemelni, hogy megemlítik a lehetőségét a nonprofit státus kialakítását a sajtókiadók számára, ami adómentességgel járna az előfizetői díjak valamint a reklámokból származó bevételekre, amennyiben a kiadó közmédia jelleggel működne. Mindezek mellett az új fizetési rendszerek által nyújtott alternatívákat is megemlítenek. A fizetőfal (*paywall*)¹⁰⁷ különböző modelljeit mutatják be, mint az éves előfizetési rendszer, az egyedi tartalomért való fizetés (*click-per-view*) vagy az egyéni adományokon keresztüli hozzáférés a különböző szerkesztői tartalmakhoz.

¹⁰³ PASSINKE i. m. 41.

¹⁰⁴ Uo.44.

¹⁰⁵ Daniel PARK: The Associated Press v. All Headlines News: How hot news misappropriation will shape the unsettled customary practices of online journalism. *Berkley Technology Law Journal*, 25. évfolyam 1. szám 2010. január. pp. 369-394.

¹⁰⁶ BENCZE, BÓDI, NAGY, SPECHT, SZALAY, SZÖKE, PATAKI, POLYÁK, ZÖDI i. m. 248.

¹⁰⁷ Olyan megállapodás, amelynek értelmében a weboldal hozzáférését azokra a felhasználókra korlátozzák, akik előfizettek az oldal tartalmiért és annak elérhetőségéért.

VIII. KONKLÚZIÓ

A digitális kor eljövételével és sajtókiadványok eredeti példányának sérelme nélküli, korlátlan minőségi másolás elterjedésével a piaci viszonyok is megváltoztak a sajtókiadványok kiadóinak számára. A felhasználók nem szeretnek és nem is akarnak fizetni a tartalomért így az online hírközlési platformok megjelenésével a vagyoni érték is átcsoportosodott,¹⁰⁸ nem a sajtókiadványok fizikai terjesztésében és az ez után járó díjazásban, hanem az online látogatottságban mérik. A hirdetésekől származó juttatás még inkább meghatározó részévé vált a sajtókiadók bevételeinek, az online elérhetőség pedig kiemelt stratégiai elemmé nőtte ki magát.

A jogalkotás fontos fordulatot vett DSM stratégia és annak eredménye, a CDSM irányelv megszületésével. A CDSM irányelv jelentős vitát váltott ki, ellenzői azt állították, hogy az internet metaforikus halálához vezethet. Immáron bebizonyosodott, hogy az olyan kritikák, mint a „szabad internet halála”¹⁰⁹ vagy a Bizottság általi „linkadó bevezetése”¹¹⁰ megalapozatlanok voltak. Alapvetően a CDSM irányelv célja egy tisztességesebb, igazságosabb és hatékonyabb piac létrehozása az online tartalmak számára, amely biztosítja, hogy a fogyasztók és az alkotók a legtöbbet hozhassák ki a digitális világból.¹¹¹

Az a célkitűzés, hogy a jogosultaknak méltányosabb díjazást biztosítsanak, ha tartalmukat online híraggregátorok felhasználják, kétségtelenül dicséretes, azonban az irányelvben kötött kompromisszumok és rossz döntések olyan bonyolult rendelkezésekhez vezetnek, amelyek sikere megkérdőjelezhető lehet.

A sajtókiadók tekintetében a kitűzött a célt a CDSM irányelv 15. cikke azáltal kívánja elérni, hogy a sajtókiadványok kiadói számára kizárólagos jogot biztosít a sokszorosításra és a nyilvánosság számára közzétételre kiadványaik tekintetében. A sajtókiadók új jogának bevezetése minden bizonnyal nagyon lényeges annak érdekében, hogy a sajtókiadókat felszabadítsa az elmúlt évek válságából. Ez olyan fontos politikai megfontolásra hívja fel a figyelmet, amelyet az internet korszakában minden társadalomnak el kell ismernie: annak biztosítására, hogy a szerzők, művészek, kiadók és más kreatív és technológiai alapú iparági tagok műveik védelmével kapcsolatos kötelezettségek egyensúlyban legyenek.

¹⁰⁸ BENCZE, BÓDI, NAGY, SPECHT, SZALAY, SZÖKE, PATAKI, POLYÁK, ZÖDI i. m. 245.

¹⁰⁹ REDA i. m.

¹¹⁰ Giangiacomo OLIVI: DSM and "link-tax": protection for copyright or for leading publishers? *Dentons Intellectual Property and Technology blog*, 2019. április 12. Elérhető: www.dentons.com/en/insights/articles/2019/april/12/dsm-and-link-tax

¹¹¹ Ariadna MATAS: A missed deadline: the state of play of the Copyright Directive. *Europeana Pro*, 2021. június 14. pro.europeana.eu/post/a-missed-deadline-the-state-of-play-of-the-copyright-directive.

Összefoglalva, a CDSM irányelv 15. cikkének célja elsősorban az, hogy a sajtókiadóknak módot biztosítson arra, hogy pénzbeli díjazást követeljenek, ha a hírreggátorok sajtókiadványaik részleteit jelenítik meg, mely alól kivételt jelentenek az egyes szavakkal vagy nagyon rövid részletekkel kísért linkek.¹¹² Ezzel kifejezetten lehetővé téve a sajtókiadók számára, hogy engedélyezési díjakat követeljenek. Ezért a hírreggátoroknak megfelelő engedélyeket kell beszerezniük az érintett tartalom felhasználása előtt. Továbbra is kérdéses azonban, hogy a 15. cikknek lesz-e egyáltalán jelentős hatása a gyakorlatban. A probléma az, hogy a sajtókiadók (különösen a kisebbek) gyengébb kereskedelmi tárgyalási pozícióval rendelkeznek a nagy internetes szolgáltatókkal (mint például a Google vagy a Facebook) szemben. Fontos az óriás hírreggátorok motivációját is vizsgálat tárgyává tenni. Algoritmusaikat nem a közjó szolgálatára tervezték, és nem a közérdek motiválja őket elsősorban.¹¹³ Megfogalmazódik egy tagállami közalap lehetősége is, mely csökkentené a óriás tech vállalatok piaci befolyását és elősegítené a pluralista, szabad és minőségi sajtó oltalmát és a információhoz való hozzáférés biztosítását.

Felvetült a kérdés tehát, hogy önmagában a CDSM irányelv 15. cikkének hatályba lépése és a tagállamok általi beiktatása releváns megoldást tud-e nyújtani az információs társadalommal összefüggő szolgáltatást nyújtó szolgáltatók általi illetéktelen felhasználás problémájára. A CDSM irányelv mintegy kétélű kardként pozícionálható, mivel egyes szakértők szerint elősegíti a sajtókiadványok kiadóinak helyzetét, megteremtve azt a fenntartható gazdasági környezetet, amelyben a szabad sajtó továbbra is fennállhat.¹¹⁴ Mások épp a 15. cikk ellenkező jövőbeni hatásait vélik felismerni, rámutatva arra, hogy a szabályzásnak regresszív következménye is lehet, melynek során sajtókiadványok kiadói nem csupán a megalapozott díjigényüktől esnének el, hanem a már fennálló biztos jövedelmi forrásuk is közvetve veszélybe kerülhet.¹¹⁵ További források azt taglalják, hogy a CDSM irányelv rendelkezései több ponton megfoghatatlanok vagy épp kétértelműek, teret engedve ez által az interpretációnak és eldöntendő kérdéseknek, amelyekre az Európai Bíróság mérlegelési gyakorlata fogja majd megadni a választ.¹¹⁶

¹¹² CDSM irányelv (59) preambulumbekzdés.

¹¹³ DANBURY i. m. 697.

¹¹⁴ Alastair SHAW, Penny THORTON: DSM Watch: the new Copyright Directive – recent developments on the proposed Ancillary Right for Press Publishers. *Hogan Lovells Global Media and Communications Watch*, 2018. április 16. Elérhető: www.hlmediacomms.com/2018/04/16/dsm-watch-the-new-copyright-directive-recent-developments-on-the-proposed-ancillary-right-for-press-publishers/.

¹¹⁵ PASSINKE i. m. 33.

¹¹⁶ DUSOLIER i. m. 1026.

Álláspontom szerint kérdéses, hogy a CDSM irányelv 15. cikke megoldást fog-e nyújtani a dolgozatban taglalt számos problémára. A kockázat, hogy az új szomszédos jog nem éri el a kitűzött céljait valós. Fennáll a veszélye, hogy olyan újabb problémák kialakulásához vezet, ami közvetlenül vagy közvetve, de negatív hatással lesznek a sajtókiadványok kiadóinak érdekeire.

Dolgozatom elején felállított hipotézis mely szerint CDSM irányelv 15. cikke és a benne megfogalmazott sajtókiadványok kiadóinak védelme effektív módon változtatja meg és javítja a sajtókiadók jogi helyzetét, különösképp információs társadalommal összefüggő szolgáltatást nyújtó szolgáltatókkal szemben, megteremtve számukra egy fenntarthatóbb környezet és a gazdasági fellendülés lehetőségét, megdőlt. A dolgozatban ismertetett számos szakértői vélemény alapján az új szomszédos jog nem, vagy nem kellő mértékben és módon éri el az általa kitűzött célt. A sajtókiadványok kiadóinak gazdasági és jogi helyzetének javítására számos más út áll rendelkezésre, melyek a Bizottság által létrehozott új szomszédos joggal járó azon hátrányait sem hordozzák magukban, mint a médiapluralizmus veszélyeztetése vagy a piac megreformálódásának és kreatív fejlődésének megakadályozása.

Mindazonáltal jelen dolgozat számos alternatív megoldást kíván előtérbe helyezni, mint a tagállamonkénti nemzeti közalapok megalapítása, a nonprofit státus létrehozása a sajtókiadók számára, az új fizetési rendszerek által nyújtott lehetőségek vagy a sajtókiadók és a híraggregátorok közötti bevétel megoszthatóságán alapuló együttműködés.

Álláspontom szerint leghatékosabb módon az utóbbi két alternatíva tud megoldást nyújtani, annál is inkább, hogy a gyakorlatban mindkét intézményre láthatunk megvalósult példát. Az első fizetőfallal védett újság 1997-ben a Wall Street Journal volt,¹¹⁷ de mára már ennek a rendszernek több változata elterjedt a világon melyet a Forbes, az Economist, az Index, a HVG vagy éppen a Telex is használ. A sajtókiadók és a híraggregátorok közötti bevétel megoszthatóságán alapuló együttműködésre pedig eklatáns példaként szolgálhat a már említett a Google által létrehozott *Digital News Initiative Fund*, vagy a szintén Google által létrehozott AMP (*Accelerated Mobile Pages*).¹¹⁸ Mindkét kezdeményezés a sajtókiadók és a híraggregátor oldal közötti együttműködésre és épít, figyelembe véve kölcsönös fejlődés nélkülözhetetlenségét.

¹¹⁷ BENCZE, BÓDI, NAGY, SPECHT, SZALAY, SZŐKE, PATAKI, POLYÁK, ZÖDI i. m. 246.

¹¹⁸ Egy nyílt forráskódú projekt, amelynek élére a Google állt a sajtókiadókkal 2015-ben folytatott kezdeti megbeszélések alapján.

FORRÁSJEGYZÉK

Monográfiák

- BENCZE Máttyás, BÓDI Jenő, NAGY Krisztina, SPECHT Hedvig, SZALAY Klára, SZŐKE Gergely László, PATAKI Gábor, POLYÁK Gábor, ZÓDI Zsolt: *Algoritmusok, keresők, közösségi oldalak és a jog – a forgalomirányító szolgáltatások szabályozása*. HVG-ORAC, 2020. Budapest.
- BOYTHA György: A szellemi alkotások joga és az új Ptk. *PJK*, 2000/3. Budapest.
- FEJESNÉ DR. LŐRINCZ Anna, HEPP Nóra, LÁBODY Péter, LEGEZA Dénes, TAKÁCS Nóra Emese, TIMÁR Adrienn: *Bevezetés a szerzői jogba*. Szellemi Tulajdon Nemzeti Hivatala, 2020. Budapest.
- CSÖSZ Gergely, GONDOL Daniella, GRAD-GYENGE Anikó, HEPP Nóra, HORVÁTH Katalin, LÁBODY Péter, LEGEZA Dénes, LENDVAI Zsófia, MEZEI Péter, NAGY Balázs, TAKÁCS Nóra Emese, TIMÁR Adrienn, ZUGH Kinga: *Szerzői jog mindenkinek*. Szellemi Tulajdon Nemzeti Hivatala, 2017. Budapest.
- LONTAI Endre, FALUDI Gábor, GYERTYÁNFY Péter; VÉKÁS Gusztáv: *Szellemi alkotások joga*. Eötvös József Könyvkiadó, 2004. Budapest.
- SZABÓ Marcel, DEBISSO Kinga, GYENEY Laura, PÜNKÖSTY András: *Az Európai Unió jogának alapjai*. Pázmány Press, 2018. Budapest.
- SZALAY Klára, POLYÁK Gábor: *Sajtókiadók szomszédos joga – a tagállami átültetés kérdőjelei, jövőbeni szabályozási irányok*. HVG-ORAC, 2020. Budapest.
- TATTAY Levente, PINTZ György, POGÁCSÁS Anett: *Szellemi alkotások joga*. Szent István Társulat, Az Apostoli Szentszék Könyvkiadója, 2011. Budapest.

Folyóiratok

- ANGYAL Zoltán: Úton a digitális egységes piac felé. *Miskolci Jogi szemle* 15. évf. 3. különszám, 2020.
- HORVÁTH Attila: A szellemi alkotások jogának története, a szerzői jogi védelem kialakulása, a jogalkotás kezdetei Magyarországon. *Iparjogvédelmi és Szerzői Jogi Szemle*; 11. (121.) évfolyam 4. szám, 2016.
- Eurostat Infographs: Digital economy & society in the EU. 2018. évi kiadás.
- BARANYI Róbert, UJHELYI Dávid: A digitális szerzői jogi szabályozás legújabb lépcsője – a CDSM irányelv átültetésének háttere és eredményei. *Fontes Iuris* 2021/3.

- DUSOLLIER, Séverine: The 2019 Directive on Copyright in the Digital Single Market: Some progress, a few bad choices, and an overall failed ambition. *Common Market Law Review*, *Kluwer Law International*, 57. évfolyam 4. szám, 2020.
- DANBURY, Richard: Why Article 15 of the Directive on Copyright in the Single Digital Market is a bad idea (Opinion). *European Intellectual Property Review*, 43. évfolyam 11. szám 2021.
- FURGAŁ, Ula: The EU press publishers' right: where do Member States stand? *Journal of Intellectual Property Law & Practice*, 16. évfolyam, 8. szám, 2021. június 14.
- GUIBAULT, Lucie: Why Cherry-Picking Never Leads to Harmonisation: The Case of the Limitations on Copyright under Directive 2001/29/EC, *JIPITEC – Journal of Intellectual Property, Information Technology and E-Commerce Law*. 1. évfolyam 55. szám, 2010.
- GUZÉ, Nathan: Net Neutrality and the European Union's Copyright Directive for the Digital Single Market, *Loyola of Los Angeles International and Comparative Law Review*, 43. évfolyam 1. szám, 2019.
- HALEK, Jakub; HRACHOVINA, Martin: Directive on Copyright in the Digital Single Market: A Challenge for the Future, *Common Law Review*, 16. évfolyam 44. szám, 2020.
- NEMESSÁNYI Zoltán, UJHELYI Dávid: Breaking the news? A kiegészítő (szerzői) jog szerepe és megítélése, *Iparjogvédelmi és Szerzői Jogi Szemle* 11. (121.) évfolyam 6. szám, 2016. december
- PARK, Daniel: The Associated Press v. All Headlines News: How hot news misappropriation will shape the unsettled customary practices of online journalism. *Berkley Technology Law Journal*, 25. évfolyam 1. szám 2010. január.
- PASSINKE, Diana: An Analysis of Articles 15 and 17 of the EU Directive on Copyright in the Digital Single Market: a boost for the creative industries or the death of the internet? *Stanford – Vienna Transatlantic Technology Law Forum*, 49. szám, 2020.
- PRIORA, Giulia: Catching sight of a glimmer of light: Fair remuneration and the emerging distributive rationale in the reform of EU copyright law. *JIPITEC – Journal of Intellectual Property, Information Technology and E-Commerce Law*, 10. évfolyam (2019) 3. szám
- ROSATI, Eleonora: The German “Google Tax” Law: Groovy or Greedy? *Journal of Intellectual Property Law & Practice*. 8. évfolyam. 7. szám 2013.

- SZALAY Klára, POLYÁK Gábor: Sajtókiadók szomszédos joga: a tagállami átültetés kérdőjelei. *Pro Futuro. A jövő nemzedékek joga* 9. évfolyam. 2. szám 2019.
- TÓTH Andrea Katalin: Szerzői jogi reform az Európai Unióban: a 2016. szeptemberi javaslatcsomag. *Iparjogvédelmi és Szerzői Jogi Szemle*; 12. (122.) évfolyam 4. szám, 2017. augusztus.
- UJHELYI Dávid: „That escalated quickly”, avagy a háromlépcsős teszt és a paródia kapcsolódási pontjai – II. Rész. *Iparjogvédelmi és Szerzői Jogi Szemle*, 15. (125.) évfolyam 1. szám, 2020. február

Hazai jogforrások

- Az ipari tulajdon oltalmára létesült uniós egyezmények 1967. július 14-én Stockholmban felülvizsgált, illetve létrehozott szövegének kihirdetéséről szóló 1970. évi 18. törvényerejű rendelet
- Az irodalmi és a művészeti művek védelméről szóló 1886. szeptember 9-i Berni Egyezmény Párizsban, az 1971. évi július hó 24. napján felülvizsgált szövegének kihirdetéséről szóló 1975. évi 4. törvényerejű rendelet
- Az elektronikus kereskedelmi szolgáltatások, valamint az információs társadalommal összefüggő szolgáltatások egyes kérdéseiről szóló 2001. évi CVIII. törvény
- A médiaszolgáltatásokról és a tömegkommunikációról szóló 2010. évi CLXXXV. törvény
- A sajtószabadságról és a médiatartalmak alapvető szabályairól szóló 2010. évi CIV. törvény.
- A személyes adatok védelméről és a közérdekű adatok nyilvánosságáról szóló 1992. évi LXIII. törvény
- A szerzői jogról szóló 1999. évi LXXVI. törvény
- 2021. évi XXXVII. törvény indokolás a szerzői jogról szóló 1999. évi LXXVI. törvény és a szerzői jogok és a szerzői joghoz kapcsolódó jogok közös kezeléséről szóló 2016. évi XCIII. törvény jogharmonizációs célú módosításáról szóló 2021. évi XXXVII. törvényhez.

Európai Unió jogforrások

- Az Európai Parlament és a Tanács 2019/790/EU irányelve (2019. április 17.) a digitális egységes piacon a szerzői és szomszédos jogokról, valamint a 96/9/EK és a 2001/29/EK irányelv módosításáról
- Az Európai Parlament és a Tanács 2001/29/EK irányelve az információs társadalomban a szerzői és szomszédos jogok egyes vonatkozásainak összehangolásáról
- Javaslat Az Európai Parlament és A Tanács Irányelve a digitális egységes piacon a szerzői jogról COM/2016/0593 final - 2016/0280 (COD)
- Az Európai Parlament és a Tanács 96/9/EK irányelve (1996. március 11.) az adatbázisok jogi védelméről
- Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2015/1535 irányelve (2015. szeptember 9.) műszaki szabályokkal és az információs társadalom szolgáltatásaira vonatkozó szabályokkal kapcsolatos információszolgáltatási eljárás megállapításáról

Európai Unió közlemények, tájékoztatók

- A Bizottság tájékoztatója a digitális stratégiáról: Európa digitális jövőjének alakítása - az EU szerzői jogi szabályainak modernizálása.
- A Bizottság Közleménye az Európai Parlamentnek, az Európai Tanácsnak, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának: Európai digitális menetrend.
- A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának: Európai digitális egységes piaci stratégia, COM (2015) 192 final, Brüsszel, 2015. május. 6.
- Az Európai Unió Tanácsa által kiadott közlemény: *Kiberbiztonság: hogyan kezeli az EU a kiberfenyegetéseket* 2021. október.
- Az Európai Unió Bizottsága által kiadott felhívás a tagállamok részére a digitális egységes piacon lévő szerzői jogra vonatkozó uniós szabályok betartásáról.
- RATCLIFF, Christina: A mindenütt jelen levő digitális egységes piac. *Ismertetők az Európai Unióról*, 2022.
- Tájékoztatók az Európai Unióról: Európai Digitális Menetrend. 2022. január.
- Vélemény a Belső Piaci és Fogyasztóvédelmi Bizottság Részéről a digitális egységes piacon a szerzői jogról szóló európai parlamenti és a tanácsi irányelvre irányuló javaslatról - Rövid indokolás.

Konferencia-előadások

- GUBICZ Flóra Anna: Adatok és szerzői jog. MIE konferencia 2021. november 4-5.

Külföldi jogforrások

- A legutóbb a 2018. november 28-i törvény 1. cikkével módosított, 1965. szeptember 9-i német szerzői jogi törvény (Szövetségi Közlöny I, 1273. o.) (Szövetségi Közlöny I., 2014. o.) Urheberrechtsgesetz – UrhG)
- Az ausztrál kincstári törvények módosítása (A hírmédia és a digitális platformok kötelező alkukódja) 2021. évi Törvényjavaslat a 2010. évi verseny- és fogyasztóvédelmi törvény digitális platformokkal kapcsolatos és kapcsolódó célú módosításáról.
- A francia versenyhivatala 20-MC-01 számú határozat (2020. április 9.) az ideiglenes intézkedés iránti kérelmekkel kapcsolatban
- A szerzői jogokról és a kapcsolódó jogokról szóló, 1965. szeptember 9-i szerzői jogi törvény (Szövetségi Közlöny I., 1273. o.), legutóbb a 2021. június 23-i törvény 25. cikkével módosított (Szövetségi Közlöny I, 1858. o.)
- A sajtóügynökségek és sajtókiadók javára szomszédos jogot teremtő 2019. július 24-i 2019-775. számú törvény

Internetes források

- BASSOT, Étienne; HILLER, Wolfgang: *The Juncker Commission's ten priorities*. Az Európai Parlament Kutatószolgálatának év végi értékelése, Brüsszel, 2019. május.
- BENTLY, Lionel; KRETSCHMER, Martin; DUDENBOSTE, Tobias; MORENO, Maria del Carmen Calatrava; RADAUER, Alfred: Strengthening the Position of Press Publishers and Authors and Performers in the Copyright Directive. *STUDY For the JURI committee*; 2017. szeptember.
- BLUM, Jeremy; HEADDON, Toby: Copyright and Brexit: an update. *Kluwer Copyright Blog*. 2019. június 5.
- BODNÁR Zsolt: Az igazságos internetet tűzte zászlajára, de a szabad internet halálát okozhatja Az EU új szerzői jogi reformja. *Qubit.hu Tech rovata*, 2021. június 10.
- CHAVANNES, Remy: A neighbouring right for press publishers – the wrong solution to a serious problem. *Kluwer Copyright Blog* 2016. június 13.
- COCHE, Eugénie: Copyright reform: a new right for press publishers – to have or not to have? *Kluwer Copyright Blog*, 2018. március 13.

- DENGLER, Veit Valentin: Digital News Innovation Fund Impact Report. Hamburg, 2020. október.
- ENSOR, Josie: Google News to shut down in Spain over 'Google Tax'; *The Telegraph UK*, 2014. december 11.
- FURGAL Ula: The implementation of the press publishers' right in the CDSM Directive: lessons from France, *Create Copyright Blog*, 2020. március 31.
- GAUTHIER, Bertille: Remuneration of related rights for press publishers and agencies: the Autorité fines Google up to 500 million euros for non-compliance with several injunctions. A francia versenyhatóság hivatalos honlapja, 2021. július 13.
- KOVÁCS Márk: Magyarország az elsők között ültette át a CDSM és SatCab II irányelveket. *Kluwer Copyright Blog*, 2021. július 28.
- KUCHARCZYK, Jakob: German and Spanish Competition Authorities Got It Right on the Ancillary Copyright for Press Publishers. *Distriputive Competition Project blog*, 2015. szeptember 17.
- MALCOM, Jeremy: Google News Shuttered in Spain Thanks to "Ancillary Copyright" Law. *Deeplinks blog* 2014. december 10.
- MATAS, Ariadna; ARDALAN, Shadi: Recommendations on copyright and its role in the digital transformation of the cultural heritage sector. *Europeana Pro*, 2021. március 2.
- MATAS, Ariadna: A missed deadline: the state of play of the Copyright Directive. *Europeana Pro*, 2021. június 14.
- MEZEI Péter: An update on the Hungarian implementation process of the CDSM Directive. *Kluwer Copyright Blog*, 2020. június 22.
- MEZEI Péter: Társadalmi egyeztetés a DSM és a SatCab irányelvekről. *Copy21 blog* 2019. augusztus 9.
- MONCADA, Raphaël: The European Digital Single Market, *Eyes on Europe*. 2017. október 16.
- OLIVI, Giangiacomo: The New EU Copyright Directive and the new right for press publishers. *Dentons Intellectual Property and Technology blog*, 2020. november 30.
- OLIVI, Giangiacomo: DSM and "link-tax": protection for copyright or for leading publishers? *Dentons Intellectual Property and Technology blog*, 2019. április 12.
- QUINTAIS, Joao Pedro: The New Copyright Directive: A tour d'horizon. – Part I. *Kluwer Copyright Blog*, 2019. június 17.

- QUINTAIS, Joao Pedro: The New Copyright Directive: A tour d’horizon. – Part II (of press publishers, upload filters and the real value gap) *Kluwer Copyright Blog*, 2019. június 17.
- REDA, Julia: The text of Article 13 and the EU Copyright Directive has just been finalised. *Julia Reda Blog*. 2019. február 13.
- ROSATI, Eleonora: The EU Copyright Directive: the press publishers’ right, *Media Writes Group of Bird & Bird*, 2019. április 9.
- SHAW, Alastair; THORTON, Penny: DSM Watch: the new Copyright Directive – recent developments on the proposed Ancillary Right for Press Publishers. *Hogan Lovells Global Media and Communications Watch*, 2018. április 16.
- SYNODINOU, Tatiana: European Copyright Society’s (ECS) Comments on the implementation of the CDSM Directive in Member States – Part I (ECL and Works of Visual Art in the Public Domain) *Kluwer Copyright Blog*. 2020. július 3.
- SYNODINOU, Tatiana: European Copyright Society’s (ECS) Comments on the implementation of the CDSM Directive in Member States – Part II (Liability of Platforms and Creators’ Contracts). *Kluwer Copyright Blog*. 2020. július 8.
- TRAPOVA, Alina; QUINTAIS, João Pedro: EU copyright law round up – third trimester of 2021. *Kluwer Copyright Blog*. 2021. október 7.
- UJHELYI Dávid: Hatályba lépett a szerzői jogról szóló törvény módosítása. *Copy21 blog* 2021. június 1.
- VAN EECHOUD, Mireille M.M.: A publisher’s intellectual property right. *OpenForum Europe*, 2017. január. p. 34.
- WOLDE, Harro Ten; AUCHARD, Eric: Germany's top publisher bows to Google in news licensing row, *Reuters Technology News*. 2014. november 5.